

COORDONATORI:

**INSPECTOR, GROS Ramona Maria
INSPECTOR, KOVÁCS Júlia
DIRECTOR, MATEI Raluca**

**PROF, BOLOGH Erika
PROF, OLTEAN Roxana Florina
PROF, SAVA Alina Maria
PROF, SZALAI Erika**

**„LUCRĂRILE SIMPOZIONULUI
JUDEȚEAN
DIFERIȚI DAR EGALI”**

**TÂRGU-MUREȘ
2025**

COORDONATORI:

INSPECTOR, GROS Ramona Maria
INSPECTOR, KOVÁCS Júlia
DIRECTOR, MATEI Raluca

PROF, BOLOGH Erika
PROF, OLTEAN Roxana Florina
PROF, SAVA Alina Maria
PROF, SZALAI Erika

„LUCRĂRILE SIMPOZIONULUI
JUDEȚEAN
DIFERIȚI DAR EGALI”

TÂRGU-MUREȘ
2025

INSTITUȚIE ORGANIZATOARE:
Grădinița Cu Program Prelungit Numărul 6
Structură Grădinița „Lumea Copiilor”

Notă: Responsabilitatea originalității conținuturilor articolelor revine în totalitate autorilor

ISSN

DIFERIȚI DAR EGALI

INSPECTOR PENTRU EDUCAȚIE TIMPURIE, MARIA RAMONA GROS, I.S.J.

MUREȘ

DIRECTOR, PROFESOR PENTRU EDUCAȚIE TIMPURIE, MATEI RALUCA

GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT NR. 6, TÂRGU MUREȘ

Toți suntem diferiți, dar, în același timp, egali. Semnul de egalitate este dat de respectul față de cei de lângă noi și de posibilitatea de comunicare pe care trebuie să o valorificăm. Diferiți, dar egali este un principiu al egalității și respectului reciproc.

În diversitatea etniilor și categoriilor sociale de pe pământ constă frumusețea universului uman, fiecare dintre acestea contribuind la patrimoniu cultural cu specificul său. Istoria, tradițiile, cultura fiecărei etnii reprezintă un capitol important al universalității. Trebuie să învățăm să ne respectăm reciproc, să comunicăm, să ne tolerăm, să cooperăm cu ceilalți, deoarece doar așa nu vor mai exista diferențe între noi cei care suntem diferiți, dar totuși egali.

Nu toți suntem români și nu toți vorbim limba română. Diversitatea este mirodenia care ne încântă viața în relațiile pe care le stabilim cu ceilalți.

Fiecare membru al comunității trebuie să învețe să-i accepte pe ceilalți, să susțină și să încurajeze implicarea activă a tinerilor cu dizabilități în viața comunității.

În spatele unei nevoi speciale se află întotdeauna un copil frumos, dornic să descopere lumea. Copilul căruia noi, de cele mai multe ori, îi vedem doar dizabilitatea visează să fie eroul din desene animate, astronaut, doctor sau orice altceva care să dovedească lumii că poate face lucruri mărețe. Visurile unui copil nu țin cont de dizabilitate, rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri.

Educația trebuie să îi pregătească pe copii pentru a trăi și munci într-o societate diversificată. Numai incluziunea poate reduce temerea și poate construi relații de prietenie bazate pe respect și înțelegere.

Trebuie să înceapă din perioada preșcolară, deoarece ei absorb repede informații despre discriminare și stereotipuri de la televizor, de la cei de o vârstă cu ei și, mai ales din ceea ce spun și fac adulții (părinții și educatorii).

Copiii au un model, de aceea, mesajele pe care adulții le transmit despre oameni care sunt de etnie diferită, care au o dizabilitate sau care vorbesc o limbă diferită sunt foarte importante.

Toleranța este o formă de a accepta diversitatea, iar diversitatea înseamnă viață. Trebuie explicat copiilor că, toleranța nu este o calitate ce vine neapărat din interior, ci una pe care o dobândim prin educație și, mai ales, prin practicarea ei zi de zi.

Toleranța o învățăm în primul rând de la părinții noștri și apoi de la oamenii din jurul nostru.

Respectul, încrederea, competența, responsabilitatea sunt valori pe care le insuflăm copiilor. Învățăm să ne cunoaștem, să iertăm, să ne dezvoltăm, să acceptăm idei, critici, argumente sau păreri, să acordăm a doua șansă, să dialogăm.

Toleranța este respect pentru sine și pentru cei din jur. Toleranța îți face viața mai frumoasă, mai senină, mai optimistă.

Capacitatea de a primi și de a dărua trebuie împărtășită de la cea mai fragedă vârstă pentru a putea ajunge la realizarea scopului dorit, și anume la conceptul de cultură universală în care fiecare să-și regăsească specificul național și să se bucure de acesta fără teama de a fi judecat sau ignorat.

Bibliografie

Modele de evaluare și intervenție, Ed. Polirom, Iași 2015
<https://prezi.com/p/flqe5czqx2zo/discriminarea-in-scoli/> <https://www.dascalidedicati.ro/toleranta-pe-intelesul-copiilor-cu-c-e-s/> <https://edict.ro/toleranta-mirodenia-care-ne-incanta-viata-educatie-incluziva-realizata-prin-proiecteeducational>.

COPII DIFERIȚI ȘI FERICIȚI

**PROF. EDUCAȚIE TIMPURIE COCOȘ CLEMENTINA, SZŐLŐSI VIORELA
GRĂDINIȚA ȘCOLII GIMNAZIALE „FRIEDRICH SCHILLER” TÂRGU MUREȘ**

Concursul „Diferiți, dar Egali” ne-a oferit prilejul de a discuta cu copiii despre ceea ce ne face speciali. În unitățile școlare, în fiecare zi, copiii învață nu doar povești, poezii sau cifre, ci și lecții importante despre viață. Una dintre cele mai importante lecții este aceea că fiecare copil este unic, dar toți au valoare nemărginită. Concursul „Diferiți, dar Egali” ne invită să privim cu inimă deschisă către toți cei din jurul nostru, indiferent de cum arată, cum vorbesc sau din ce colț al lumii vin.

Atât adulții, cât și copiii sunt diferiți prin culoarea pielii, cultura, religia, stilul de joacă, preferințele alimentare sau chiar prin felul în care învață. Unii aleargă repede, alții cântă frumos, unii sunt timizi, alții foarte curajoși. Dar fiecare dintre ei este important, iubit și are un loc special în grup.

În cadrul concursului desfășurat pe această temă, copiii pot descoperi diversitatea prin dans, cooperare și discuții. Activitățile propuse – de la ateliere de desen, poezie sau teatru, până la jocuri de echipă și coregrafii simbolice – oferă fiecărui copil șansa de a-și exprima identitatea într-un mod creativ și pozitiv. În plus, aceștia învață prin joacă să asculte, să respecte și să înțeleagă perspective diferite de ale lor.

Totodată, îi învățăm pe copii să colaboreze, să-și dezvolte empatia și să înțeleagă că diferențele nu ne separă, ci ne îmbogățesc. Copiii învață că dansul nu are bariere și că, atunci când muzica pornește, toți pașii merg în aceeași direcție: spre unitate, acceptare și bucurie comună.

Pentru noi, cadrele didactice, este esențial să cultivăm încă de la cele mai fragede vârste respectul, acceptarea și dragostea pentru celălalt. Astfel, punem bazele unei societăți mai bune, unde fiecare copil este văzut, auzit și iubit așa cum este el.

Prin activități precum cele din cadrul concursului, construim punți între lumi diferite, dar complementare. Sprijinim formarea unei generații care nu doar tolerează diversitatea, ci o celebrează. De asemenea, cultivăm un climat școlar incluziv, în care fiecare copil are șansa să se exprime liber, să fie înțeles și valorizat.

Rezultatele acestor inițiative sunt vizibile nu doar în zâmbetele copiilor, ci și în modul în care aceștia interacționează, își oferă sprijin reciproc și se simt parte a unei comunități sigure. Diversitatea

încetează să mai fie un concept abstract și devine o realitate vie, pe care cei mici o trăiesc cu entuziasm și naturalețe.

Este important ca și părinții, educatorii, consilierii și întreaga comunitate școlară să se implice activ în promovarea incluziunii și egalității. Valori precum solidaritatea, respectul și toleranța trebuie transmise constant, prin exemplul personal și prin acțiuni concrete.

Concursul devine, astfel, mai mult decât o activitate – el devine un manifest pentru egalitate, demnitate și solidaritate umană. Ne dorim ca fiecare copil să înțeleagă că a fi diferit nu înseamnă a fi mai puțin valoros, ci înseamnă a contribui la frumusețea și bogăția lumii în care trăim.

Bibliografie:

UNICEF România. (2022). Educație incluzivă pentru toți copiii. Disponibil la: <https://www.unicef.org/romania>

Salvați Copiii România. (2021). Ghid pentru promovarea diversității în școală. București: Salvați Copiii.

Gay, G. (2018). Culturally Responsive Teaching: Theory, Research, and Practice (3rd ed.). Teachers College Press.

Banks, J. A. (2016). Cultural Diversity and Education: Foundations, Curriculum, and Teaching (6th ed.). Routledge.

Ministerul Educației. (2020). Strategia Națională pentru Incluziune Socială și Reducerea Discriminării. București: Guvernul României.

EDUCAȚIE INTERCULTURALĂ

**PROF. EDUCAȚIE TIMPURIE, FEIER RALUCA
GRĂDINIȚA CU Program Normal GREBENIȘ
PROF. EDUCAȚIE TIMPURIE, VLAIC GEORGETA
GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT "LUMEA COPILOR" TÂRGU MUREȘ**

Societatea interculturală este societatea ai cărei membrii proveniți din culturi diferite se respectă și se sprijină reciproc pentru a se afirma atât pe sine cât și propria cultură.

Acceptarea este una dintre valorile fundamentale ale unei societăți interculturale. Aceasta înseamnă înțelegerea și tolerarea celorlalți chiar dacă arată, vorbesc, se îmbracă, gândesc sau se exprimă diferit. Fără acceptare societatea nu ar putea funcționa.

Dacă vorbim de un mediu școlar intercultural, aici copiii îi acceptă pe ceilalți și sunt mereu deschiși spre a învăța despre noi culturi, tradiții, obiceiuri, stiluri de viață și de a-și discuta opiniile celorlalți și cel mai important, A NU JUDECA. Dacă nu s-ar accepta așa cum sunt ar trăi în dispute continue, fără pace sau prietenii. Atunci când nu sunt acceptate valorile și principiile societății interculturale apare intorelanța. Intoleranța generează lipsa de solidaritate și se manifestă sub formă de: segregare, rasism, xenofobie sau segregare. Intoleranța face victime în diferite zone ale globului pământesc. Deși nevoile și capacitățile copiilor par să fie peste tot aceleași, creșterea copiilor prezintă diferențe mari de la o țară la alta.

De asemenea, profesorii au ca atribuția de a promova dialogul intercultural și respectul pentru diversitate. Din primele zile ale intrării copilului colectivitate, profesorul trebuie să-l stimuleze să se simtă alături de colegi ca într-o familie, indiferent de etnie sau religie și să participe plener la activități etc. Prin toate demersurile școlare și extrașcolare, el va dezvolta o comunicare constructivă, creând o atmosferă prietenoasă în clasă. Copilul trebuie sprijinit să-și formeze deprinderi de comunicare, de luare a deciziilor în cadrul grupului în mod democratic, de implicare în soluționarea problemelor interpersonale chiar din clasa înâi. Astfel, îl obișnuim să participe la activități, să coopereze cu colegii în cadrul grupului; îi stimulăm curiozitatea, îl învățăm să accepte ideile celui de alături, dezvoltându-i sentimentul de încredere, favorizând comunicarea asertivă. Prin felul în care sunt selectate conținuturile, metodele, formele de organizare a activităților, prin fixarea unor momente importante de colaborare în cadrul activităților instructive, elevii sunt ghidați să-și dezvolte un comportament tolerant.

Chiar dacă procesul de formare a competenței interculturale își poate găsi un cadru propice pe oricare dintre palierele educației (formal/nonformal/informal), fundamentul acestei competențe este asigurat, în principal, prin intermediul activităților instructiv-educative derulate în școală.

Reprezentările care orientează munca profesorilor în acest sens vizează formarea capacității de :

- a coopera cu colegii pentru soluționarea sarcinilor primite;
- a construi împreună cu ceilalți elevi un cod comportamental comun, privind reacțiile lor în situații de credințe, norme, principii, divergențe de opinii;
- a conștientiza caracteristicile propriei persoane, caracteristici derivate din mediul cultural de proveniență și a le valorifica în contexte corespunzătoare;
- a observa și a evalua comportamentele colegilor, în vederea raportării comparative la acestea;
- a stabili anumite repere (modele de personalitate, elemente simbolice) și a le urmări pe parcursul evoluției proprii;
- a se adapta și integra într-un colectiv, în medii interculturale;

Facilitarea acestor achiziții ne deschide față de: toleranță, acceptarea celui diferit de noi, respectul pentru diversitate, etc. profesorii demonstrând eficiența propriei competențe interculturale și transformă diferențele dintre elevi, în surse ale dezvoltării. Misiunea educatorilor este de a cultiva elevilor respectul pentru diversitate, toleranța, spiritul de solidaritate, de a le forma conduite și atitudini interculturale de tipul:

- deschiderea spre altul, spre străin, spre neobișnuit;
- aptitudinea de a percepe ceea ce ne este străin;
- acceptarea celui alt ca fiind altul;
- trăirea situațiilor ambivalente fără teamă, ca premisă pentru acceptarea a ceea ce este diferit;
- atitudinea favorabilă de a experimenta;
- alungarea fricii față de altul;
- capacitatea de a pune în discuție propriile norme;
- neacceptarea utopiei discursului comunicațional egalitar;
- aptitudinea de a asuma conflicte.

În concluzie, încurajând atitudinea interculturală, se deschide o cale spre dialog și comunicare între grupurile culturale, cu consecințe benefice cum ar fi înțelegerea între ele

Bibliografie

1. Cucuș, C. – ”Educația. Dimensiuni culturale și interculturale” - , Ed. Polirom , Iași 2000;
2. Dasen, P.; Perregaux, C.; Rey, M. – „Educația interculturală”, Ed. Polirom, Iași 1999;
3. Mara, D. - ”Dimensiunile interculturale ale educației”- , Casa Editorială Tribuna, Sibiu, 2008;
4. Nedelcu, A. – ”Fundamentele educației interculturale. Diversitate, minorități, echitate”

MOZAICUL VIITORULUI: MULTICULTURALITATE, INTERCULTURALITATE, EDUCAȚIE ȘI COLABORARE ÎN GRĂDINIȚĂ

PROF. EDUCAȚIE TIMPURIE, FECHETE GEORGIANA

PROF. EDUCAȚIE TIMPURIE, OLTEAN VIORICA

GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT "LUMEA COPIILOR" TÂRGU MUREȘ

Introducere

Grădinița reprezintă una dintre primele și cele mai formative arene sociale în care copilul pășește dincolo de mediul familial. Într-o lume tot mai interconectată și diversă, spațiul preșcolar devine, în mod firesc, un microcosmos al societății, reflectând o bogăție de fundaluri culturale, lingvistice și etnice. În acest context, conceptele de multiculturalitate și interculturalitate nu mai sunt doar noțiuni teoretice, ci realități concrete care modelează experiența zilnică a copiilor, educatorilor și părinților. Lucrările fundamentale ale Oanei Mihaela Dragolici ("Interculturalitate și multiculturalitate. Interferențe în educație"), lui Călin Rus, Oanei Nestian-Sandu și Oanei Bajka ("Ghid de educație interculturală"), ale lui Constantin Cucuș ("Educația. Dimensiuni culturale și interculturale") și ale lui P. Dansen, C. Perregaux și M. Rey ("Educația interculturală") oferă un cadru teoretic esențial pentru a naviga această diversitate și a transforma grădinița într-un spațiu al incluziunii, al respectului reciproc și al pregătirii pentru o lume din ce în ce mai interconectată. Trecerea de la simpla recunoaștere a diversității (multiculturalitate) la promovarea activă a dialogului și înțelegerii reciproce (interculturalitate) este esențială, iar educația și colaborarea reprezintă pilonii fundamentali pe care se construiește acest proces vital în anii de grădiniță. Acest eseu își propune să exploreze interconexiunea dintre aceste concepte și importanța lor capitală în formarea generațiilor viitoare, pregătite să navigheze și să prospere într-o lume pluralistă.

De la coexistență la conectare – multiculturalitate și interculturalitate

Multiculturalitatea descrie simpla prezență, în același spațiu fizic sau social (Dragolici, 2010), a mai multor grupuri culturale distincte. O grădiniță multiculturală este, așadar, una în care copiii și personalul provin din medii etnice, lingvistice, religioase sau socio-economice diferite. Această diversitate este, în sine, o resursă valoroasă. Prezența copiilor care vorbesc limbi diferite, care au tradiții familiale variate sau care sărbătoresc alte evenimente decât majoritatea, poate

îmbogăți mediul educațional, expunându-i pe toți la noi perspective și moduri de a vedea lumea. Copiii pot învăța cuvinte noi, pot descoperi jocuri și cântece diferite, pot gusta preparate culinare inedite aduse la ocazii speciale. Această expunere timpurie la diversitate poate cultiva curiozitatea și poate pune bazele unei deschideri naturale către "celălalt".

Cu toate acestea, simpla coexistență a culturilor nu garantează armonia sau înțelegerea. Multiculturalitatea, lăsată negestionată, poate duce la formarea unor grupuri separate, la neînțelegeri sau chiar la apariția timpurie a stereotipurilor și prejudecăților, adesea preluate inconștient din mediul familial sau social. Aici intervine necesitatea tranziției către interculturalitate.

Interculturalitatea presupune un pas înainte: nu doar recunoașterea diversității, ci și interacțiunea activă, dialogul, schimbul și respectul reciproc între membrii diferitelor culturi (Dragolici, 2010).

Într-o grădiniță interculturală, diversitatea nu este doar constatată, ci valorizată și utilizată ca un instrument pedagogic. Scopul nu este asimilarea culturilor minoritare în cea dominantă, ci crearea unui spațiu în care toate culturile pot coexista în mod egal, se pot influența reciproc pozitiv și pot contribui la crearea unei identități comune, de grup, bazată pe respect și înțelegere. Interculturalitatea încurajează copiii să pună întrebări despre diferențe într-un mod respectuos, să găsească puncte comune, să dezvolte empatie și să învețe să colaboreze cu colegi care pot avea perspective diferite. Este un proces dinamic, care necesită intenționalitate și efort conștient din partea întregii comunități educaționale, după cum detaliază și ghidul elaborat de Rus, Nestian-Sandu și Bajka (2011).

Educația interculturală – construind poduri prin cunoaștere și respect

Educația este instrumentul principal prin care grădinița poate facilita trecerea de la multiculturalitate la interculturalitate. Educația interculturală nu este o materie separată, ci o abordare transversală, integrată în toate aspectele vieții din grădiniță – de la curriculum și materialele didactice, la metodele de predare și amenajarea spațiului.

- *Curriculum și activități:* Ghidul de educație interculturală (Rus et al., 2011) oferă o paletă largă de activități practice. Planificarea didactică trebuie să reflecte diversitatea grupului de copii și a lumii înconjurătoare. Aceasta poate include:

- Povești și basme din diferite culturi, care prezintă eroi și valori universale, dar și

specificități culturale.

- Cântece și jocuri muzicale în diverse limbi sau cu influențe culturale variate.
- Activități artistice și practice inspirate din arta și meșteșugurile diferitelor popoare.
- Discuții despre sărbători și tradiții diverse, prezentate într-un mod informativ și respectuos, subliniind valorile comune (familia, bucuria, generozitatea).
- Proiecte tematice care explorează aspecte ale vieții cotidiene (mâncare, locuințe, îmbrăcăminte) în diferite părți ale lumii. Important este ca aceste activități să nu cadă în capcana exotismului sau a stereotipurilor superficiale ("cultura X înseamnă doar mâncare și dans"), ci să promoveze o înțelegere mai profundă și autentică.

- *Materiale didactice și ambientul educațional:* Mediul fizic al grădiniței trebuie să fie primitor și incluziv. Utilizarea de imagini, păpuși, cărți și jocuri care reprezintă persoane din diverse grupuri etnice și culturale, în contexte variate (nu doar în roluri stereotipe), contribuie la normalizarea diversității. Hărți ale lumii, calendare interculturale, obiecte autentice (cu grijă pentru a nu fi tratate ca simple curiozități) pot stimula interesul și discuțiile. Afișarea unor saluturi sau cuvinte simple în limbile vorbite de copiii din grupă poate fi un gest simbolic important.

- *Rolul educatorului:* Educatorul este figura centrală în promovarea interculturalității. El trebuie să fie un model de deschidere, curiozitate și respect. Competențele interculturale ale educatorului sunt esențiale: capacitatea de a recunoaște și a gestiona propriile prejudecăți, de a comunica eficient cu copii și familii din medii diverse, de a adapta metodele pedagogice și de a media potențiale conflicte generate de diferențe culturale. Educatorul trebuie să creeze un climat de siguranță psihologică în care copiii se simt confortabil să-și exprime identitatea culturală și să pună întrebări despre ceilalți, fără teama de a fi judecați sau ridiculizați. El încurajează activ interacțiunile pozitive între copii și facilitează activitățile de învățare cooperativă.

Colaborarea – fundamentul comunității interculturale

Interculturalitatea nu poate fi realizată în izolare; ea necesită o colaborare strânsă și constantă la multiple niveluri. Cucos (2000) subliniază importanța creării unui "climat de cooperare" în sala de clasă, transformând astfel principiile educației interculturale în practici vii și sustenabile.

- *Colaborarea între copii:* Grădinița este locul ideal pentru a cultiva abilități de colaborare încă de la vârste fragede. Prin jocuri de rol, proiecte de grup și activități de învățare

cooperativă, copiii învață să comunice, să negocieze, să împartă resurse și să lucreze împreună pentru un scop comun, indiferent de diferențele dintre ei. Educatorul are rolul de a structura aceste activități astfel încât să încurajeze interacțiunea între copii din medii diferite și să-i ajute să depășească eventualele bariere lingvistice sau sociale.

- *Colaborarea dintre educatori și familii:* Parteneriatul grădiniță-familie este crucial în educația interculturală. Familiile sunt purtătoarele principale ale identității culturale a copilului. O comunicare deschisă, bidirecțională și bazată pe respect reciproc permite educatorilor să înțeleagă mai bine contextul cultural al fiecărui copil, valorile, așteptările și practicile familiale. Implicarea părinților în viața grădiniței – prin participarea la evenimente, împărtășirea unor tradiții, povești sau abilități, voluntariat – nu doar că validează cultura familiei în ochii copilului, dar îmbogățește experiența tuturor copiilor și educatorilor. Este esențial ca grădinița să fie percepută de părinți ca un spațiu primitiv și respectuos față de diversitatea lor. Acest lucru poate necesita materiale informative traduse, flexibilitate în abordarea unor norme culturale diferite (legate de alimentație, îmbrăcăminte etc., în limitele regulamentului instituției) și o atitudine constantă de ascultare active.

- *Colaborarea între educatori:* Într-o grădiniță multiculturală, educatorii înșiși pot proveni din medii diferite. Colaborarea în cadrul echipei pedagogice, schimbul de experiențe și bune practici, sprijinul reciproc în gestionarea provocărilor legate de diversitate și participarea la formări continue pe tema educației interculturale sunt esențiale pentru a asigura o abordare coerentă și eficientă la nivelul întregii instituții.

- *Colaborarea cu comunitatea:* Grădinița nu este o insulă. Conectarea cu resursele comunității locale – asociații culturale, biblioteci, muzee, reprezentanți ai diferitelor grupuri etnice sau religioase – poate oferi oportunități valoroase de învățare și poate ancora educația interculturală în realitatea socială mai largă.

Concluzie

Grădinița joacă un rol fundamental în modelarea atitudinilor și competențelor sociale ale copiilor. Într-o lume caracterizată de diversitate, simpla acceptare a multiculturalității nu mai este suficientă. Este imperativă promovarea activă a interculturalității – a dialogului, respectului și înțelegerii reciproce – prin intermediul unei educații interculturale intenționate și bine structurate. Succesul acestui demers depinde în mod crucial de colaborarea strânsă între toți actorii implicați: copii, educatori, familii și comunitatea extinsă. Investind în educația interculturală și colaborare

la nivel preșcolar, nu doar că îmbogățim experiența imediată a copiilor, dar punem bazele unei societăți viitoare mai deschise, mai tolerante, mai echitabile și mai capabile să valorifice bogăția inerentă a diversității umane. Grădinița devine astfel nu doar un loc de joacă și învățare, ci un atelier esențial în care se construiește mozaicul vibrant și armonios al viitorului.

Bibliografie:

- MEN, *Curriculum pentru educație timpurie* (2019), București
- Cucoș, C. (2000), *Educația. Dimensiuni culturale și interculturale*, Editura Polirom
- Dansen, P., Perregaux, C., & Rey, M. (1999), *Educația interculturală*, Editura Polirom.
- Dragolici, O. M. (2010). *Interculturalitate și multiculturalitate. Interferențe în educație*, Editura Universitară
- Rus, C., Nestian-Sandu, O., & Bajka, O. (2011), *Ghid de educație interculturală*, Editura Universității din Oradea

INTERCULTURALITATE – CERCETĂRI ȘI PERSPECTIVE ROMÂNEȘTI

PROF. EDUCAȚIE TIMPURIE, HEGHEȘ EMILIA

PROF. EDUCAȚIE TIMPURIE, OLTEAN ROXANA FLORINA

GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT LUMEA COPIILOR, TÂRGU MUREȘ

Educația interculturală este răspunsul dat existenței unei societăți pluraliste. Interculturalismul este un nou mod de abordare a realității sociale, care nu se mai folosește de termenii atât de categorici discriminanți pentru a descrie diversitatea culturală. Acest nou tip de educație susține și cultivă toleranța activă între culturi. Acesta presupune “ depășirea limitelor sistemului tradițional de educație.”

Din punct de vedere al argumentării sociologice, educația interculturală este o modalitate prin care societatea actuală devine mai bogată în diversitate. Diversitatea și managementul ei este un liant al grupurilor sociale.

Preocuparea intelectualilor români în ceea ce privește definirea celor doi termeni este descrisă de către Radu Neculau în felul următor: „Impunerea multiculturalismului ca temă importantă a dezbaterii publice din România este coextensivă procesului de delimitare a unor poziții în mediile intelectuale și politice. Miza acestui proces constă în impunerea unui nou criteriu de identificare a democratului, altul decât acela furnizat de opoziția față de comunism. Astfel, pe lângă faptul că propune noi forme de critică și acțiune socială, multiculturalismul pare să reprezinte și un coagulant identitar”.

Educația interculturală, la nivelul învățământului preșcolar este susținută de următoarele argumente:

- Dezvoltarea personalității este un scop urmărit de învățământul preșcolar .

Acest scop urmărește și cultivarea sentimentelor de toleranță față de diversitate ca dimensiune a caracterului.

- Identitatea personală este fundamentată și de constituirea unei identități naționale, dar nu în opoziție cu identitățile în grupurile minoritare, ci în spiritul cooperării și schimbului de experiențe, valori, atitudini, credințe.

- Stima de sine este formată și prin valorificarea stimei față de celălalt.
- Cultura este fundamentul personalității în lumina principiului că personalitatea

este un complex bio-psiho-social.

- Multiculturalismul pune un accent puternic pe componenta culturală a personalității. Identitatea culturală și națională sunt în permanentă mișcare și în permanentă metamorfoză.

Bibliografie:

Adriana Severin, Stabilitatea și sfidărilor multiculturalismului civic în Europa, Presa Universitară Clujeană, 2002.

Programa activităților instructiv educative în grădinița de copii, MEC, București, 2005.

PROIECT DE EDUCAȚIE INTERCULTURALĂ- „ÎNTÂLNIREA PREȘCOLARILOR CU O ALTĂ CULTURĂ”

**PROF. EDUCAȚIE TIMPURIE, MĂRGINEANU ROXANA MARIA
GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGITP „CĂSUȚA DIN POVEȘTI”, TG. MUREȘ**

CULTURA MAGHIARĂ

ARGUMENT:

Grădinița își propune să formeze multilateral personalitatea preșcolarilor, să-i pregătească pentru viață, ținând seama mai ales de perspectivele viitorului și acordând atenția cuvenită bogăției de forme pe care se structurează comunicarea umană contemporană.

Proiectul își propune să promoveze în rândul preșcolarilor elemente de cultură, artă și civilizație maghiară, prin interdisciplinaritate, cultura având o importanță deosebită, aceea că leagă și apropie națiunile.

Având în vedere că în grupa mare există un număr ridicat de preșcolari care provin din familii mixte am decis să învățăm mai multe despre cultura și tradițiile maghiarilor.

SCOP:

- Dobândirea de noi cunoștințe despre poporul maghiar și familiarizarea preșcolarilor cu tradiții și obiceiuri specifice acestui popor.

TEME PROPUSE:

TEMA 1:

Titlul activității: „Întâlnire cu o altă cultură- cea maghiară”

Conținutul activității: prezentarea poporului maghiar din trecut până în prezent, cu imagini semnificative despre cultura maghiarilor, cu monumente și ctitorii importante, precum și personalități cunoscute ale acestei culturi.

Modalitatea de realizare: prezentare Power Point

TEMA 2:

Titlul activității: „Portul popular maghiar”

Conținutul activității:

Portul popular maghiar este caracterizat de puritatea dată de simplitatea și bogăția culorilor. Portul a devenit un simbol al localnicilor, contribuind la înfrumusețarea zilelor de sărbătoare. Roșul simbolizează fericirea, iubirea vieții, negru este culoarea doliului și între aceste două culori se află de foarte multe ori culoarea albastră, care este a Sfintei Maria, cea care trebuie să aibă grijă de fericire și să ne aducă împăcarea cu problemele pe care le avem și pe care le simbolizează culoarea neagră.

Modalitatea de realizare: povestea educatoarei prin descrierea și exemplificarea componentelor portului popular maghiar, având ca suport un costum real, jocul de rol

TEMA 3:

Titlul activității: „**Dacă vesel se trăiește! HA JO A KEDVEDTAPSOJNAGYOKAT**”

- joc de mișcare (în limba maghiară)

Conținutul activității: un moment de voie bună și mișcare, în limba maghiară, având corespondent în limba română, un bine-cunoscut joc distractiv (“DACĂ VESEL SE TRĂIEȘTE”), ale cărui mișcări sunt familiare oricărui copil. Această activitate este ținută împreună cu educatoarele de la secția maghiară, care ne învață variant în maghiară.

Ha jo a kedvedtapsojnagyokat

Ha velunkvagyésjó a kedvedmasoknak is
mutasd meg eszt ,

Jo a kedvedtapsojnagyokat

Ha jo a keveddobbantsnagyoka

Ha velunkvagyésjó a kedvedmásoknak is
mutasdeztmeg

Jó a kedveddobbantsnagyokat!

Ha jo a kedvedkiacsadhurra:hurra!

Ha velunkvagyésjó a kedvedmásoknak is
mutasdeztmeg:

Jó a kedvedkiacsadhurra:hurra!

Ha jo a kedvedcsinaldeztvelunk:tap-dob-
hurra!

Ha velunkvagyésjó a kedvedmásoknak is
mutasdeztmeg:

Jó a kedvedcsinaldeztvelunk:tap-dob-hurra!

Modalitatea de realizare: prezentarea conținutului jocului și exersarea lui împreună cu participanții la activitate

TEMA 4:

Titlul activității: „**Știi că?**”

Conținutul activității:

- Paprika (ardeiul-iute) este condimentul simbol al bucătăriei maghiare;

- Cel mai renumit fel de mâncare din bucătăria ungurească este gulasul, care nu este o tocăniță așa cum cred mulți, ci o supă groasă, puternic condimentată, prețiarată cu multă artă;
- Printre invențiile Ungariei se numără și un joc care a fermecat lumea: este vorba despre ”Cubul lui Rubik” considerat a fi cea mai vândută jucărie din lume;
- Printre cele mai mari comunități maghiare din România (conform recensământului din 2002) se numără și orașul Târgu-Mureș;

Modalitatea de realizare: prezentarea informațiilor, ilustrate pe o planșă , power point;

TEMA 5:

Titlul activității: „**Prin bucătăria maghiară**”

Conținutul activității:

Lángosul – gogoșa lunguiață

Este o gogoșă tradițională ungurească, făcută din aluat de pâine, și prăjită în ulei. Poate fi făcută cu smântână, iaurt sau lapte în loc de apă. Poate fi mâncată caldă, când este gata imediat, sau rece. Se poate asezona cu iaurt, brânză sărată, usturoi sau mujdei de usturoi.

Kürtőskalács

Este un cozonac delicios, originar din Transilvania și copt cu grijă sub forma unei spirale atașate pe un sistem de rotisat - o rolă de lemn pe care se întinde cu grijă o spirală de cozonac. Se coace afară la grătar, se azonează cu nucă, nucă de cocos, zahăr caramelizat, cacao sau scorțișoară... o spirală delicioasă ce speri că nu se va termina niciodată.

Modalitatea de realizare: prezentarea succintă a preparatelor culinare menționate și degustarea lor de către participanții la activitate, aceștia fiind invitați la masa amenajată special în acest scop.

EVALUAREA PROIECTULUI:

Evaluarea proiectului se va realiza prin prezentarea unei serbări în fața părinților cu ocazia finalului de an. La această serbare și părinții vor fi implicați direct prin pregătirea unor materiale informaționale despre tradiția maghiarilor, dansuri populare maghiare și produse gastronomice specifice.

Bibliografie: www.edrc.ro

DIFERIȚI, DAR ÎN ACELAȘI TIMP EGALI

PROF. EDUCAȚIE TIMPURIE, OLTEAN MARINA SIMINA

GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT NR.4 TÂRNĂVENI

„Educația este cea mai puternică armă pe care voi o puteți folosi pentru a schimba lumea” (Nelson Mandela). Pornind de la acest citat identificăm importanța pe care educația o are în viața fiecărui individ, deoarece aceasta are menirea de a înălța individul, comunitatea și umanitatea prin cultivarea valorilor spiritului.

Prin educație se formează personalități creative, responsabile și ușor adaptabile la schimbare și diversitate. Astfel, încă din grădiniță li se oferă posibilitatea tuturor indivizilor de a învăța în funcție de ritmul, capacitățile și nevoile proprii și de a se exprima conform trăsăturilor individuale de personalitate. În societatea contemporană educația a devenit tot mai complexă din cauza provocărilor cu care se confruntă, aflându-se într-o continuă schimbare și prin urmare aceasta este chemată să pregătească generația viitoare într-un mod activ, constructiv și dinamic în ceea ce ține de diversitate.

Diversitatea se referă la ceea ce ne face pe fiecare dintre noi unic și include mediul nostru de proveniență, personalitatea, experiențele de viață și convingerile, toate lucrurile care ne definesc. Fiecare ființă este unică, dar în același timp egală cu ceilalți, iar semnul egalității care s-ar pune în relațiile pe care le împărtășim cu cei din jurul nostru, nu vine din spațiul pe care-l ocupăm și nici din ceea ce considerăm că ceilalți așteaptă de la noi. Semnul de egalitate este dat de respectul față de cei de lângă noi și de posibilitatea de comunicare pe care trebuie să o valorificăm. Astfel, încă din grădiniță este important să le insuflăm preșcolarilor această calitate de a accepta diversitatea și de a valorifica toate beneficiile venite în urma ei, deoarece aceasta are la pachet și alte calități, cum ar fi toleranța. Această calitate se desprinde mai întâi din familie, apoi de la oamenii din jur și se clădește zilnic în urma fiecărei experiențe trăite prin acceptarea altor idei, critici, argumente sau păreri.

În concluzie, educația are scopul de a-i pregăti pe viitori adulți să trăiască și să muncească într-o societate diversificată. Prin acceptarea diversității se dezvoltă relații de prietenie bazate pe înțelegere și respect.

Bibliografia

- Albulescu, I.; Catalano, H., (2019), *Sinteze de pedagogia învățământului primar și preșcolar*, Editura Didactica Publishing House, București.
- <https://www.vic.gov.au/dpc-diversity-and-inclusion-strategy-2019-2021/what-do-we-mean-diversity-and-inclusion>
- <https://marginalizarea.blogspot.com/2011/01/diferiti-dar-egali-un-principiu-al.html>

JOCUL ÎN DEZVOLTAREA COOPERĂRII ÎNTRE COPII

**PROF. EDUCAȚIE TIMPURIE, POP CAMELIA LOREDANA
GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT "RÂNDUNICA", TG MUREȘ**

„Toți se joacă. Lumea este un teren de joacă. Lumea întreagă este o mare scenă.” spunea un mare înțelept și în orice grădiniță chiar asta ar trebui să se întâmple zi de zi alături de copii. Citatul se potrivește perfect activităților educative având ca subiect interculturalitatea și deși într-o eră atât de avansată științific nu mai este atât de ușor să îi captezi pe copii cu lucruri simple, cooperarea acestora prin joc este binevenită aducând mereu metode inovative dar lucrând cu materiale simple, banale chiar.

Progresele făcute ca urmare a îmbogățirii cunoștințelor asupra dezvoltării emoționale intelectuale, a competențelor sociale, precum și a impactului imediat și pe termen lung al evenimentelor din cursul primilor ani de viață ai copilului, au condus la o repunere în actualitate a grădiniței ca suport pentru familii indiferent din ce medii sau cultură provin.

Este esențial ca preșcolarii care se îndreaptă spre grădiniță să se simtă în siguranță. Nu trebuie uitat că pentru mulți dintre ei, grădinița reprezintă prima experiență de viață în afara casei. Atunci când copiii provin din diferite medii sociale sau culturale aceștia trebuie încurajați să se apropie unii de ceilalți, să coopereze să ”facă” lucruri împreună. Cel mai ușor este să realizeze aceste lucruri prin jocuri organizate la nivel de grupă și care se pot desfășura în cadrul activităților liber alese atât indoor cât și outdoor. Jocurile prezentate mai jos pot fi proiectate a se desfășura în cadrul unei zile care se poate celebra an de an la grupă ca o tradiție a grupei denumită ”Ziua jocurilor împreună” sau ”Jocul ne unește” atât împreună cu copiii cât și alături de părinții acestora.

1. „Colierul Lumii” Scopul jocului: Să creeze împreună un șirag de mărgelă în care fiecare copil realizează un șirag reprezentând o cultură diferită.

Desfășurarea jocului: Fiecare echipă primește materiale necesare activității, hârtie colorată, mărgelă, sfoară, imagini cu mărgelă din diferite culturi. Copiii trebuie să coopereze pentru a crea un colier care are un simbol cultural (ex: un motiv tradițional, al fiecărei culturi). Discută la final despre fiecare alegere și toate șiragurile se unesc între ele creînd ”Colierul Lumii”.

Abilități dezvoltate: Lucrul în echipă, empatie culturală, creativitate.

2. „Rețete internaționale” Scop: Să realizeze împreună o rețetă combinând ingrediente din anumite culturi.

Desfășurarea jocului: Jocul se desfășoară cu ajutorul adulților. Fiecare echipă primește o listă de ingrediente specifice diverselor culturi (ex: orez, măsline, curry, avocado, iaurt etc.). Ei trebuie să colaboreze și să realizeze un fel de mâncare în care să folosească ingredient specifice unei anumite culturi. Se mai pot pune la dispoziție rețete și imagini ale acestora provenite de la anumite popoare. Jocul se poate complica cerând copiilor să realizeze o rețetă din ingrediente amestecate ale diferitelor culturi.

Abilități dezvoltate: Cooperare, gândire creativă, descoperirea diversității culturale.

3. „Povestea fără frontiere” Scop: Să creeze o poveste colectivă în care fiecare copil adaugă o parte inspirată dintr-o altă cultură.

Cum se joacă: Un copil începe o poveste plasată într-o țară (ex: „A fost odată în Japonia...”), următorul copil continuă povestea dar introduce elemente din altă cultură pe care copilul o cunoaște (ex: „...iar eroul a întâlnit un dansator flamenco din Spania...”), și așa mai departe. Acest joc de comunicare se poate juca în cadrul săptămânii despre diversitate când copiii au deja multe informații despre diferite culturi. Abilități dezvoltate: Ascultare activă, creativitate, integrarea diversității.

4. „Misiune interculturală” (tip vânătoare de comori) Scop: Echipele trebuie să rezolve indicii și sarcini legate de diverse culturi pentru a avansa spre „comoară”.

Cum se joacă: Acest joc se poate juca în cadrul evaluării unui proiect tematic legat de diversitate. Se pregătesc sarcini scurte (ex: recunoaște o melodie tradițională, găsește pe hartă o țară, mimează un dans tradițional). Fiecare sarcină rezolvată aduce copiilor un „pașaport” spre destinația finală, descoperirea comorii.

Abilități dezvoltate: Colaborare, gândire rapidă, cunoașterea elementelor culturale.

5. „Copacul Prieteniei Globale” - La finalul unui proiect tematic legat de interculturalitate, fiecare copil primește o frunză decupată din hârtie colorată. Pe frunză desenează un lucru pe care l-a învățat despre alte culturi sau un mesaj de prietenie interculturală, acestea putând fi inimioare, fețe zâmbitoare, etc. . Apoi toți lipesc frunzele pe un copac mare desenat sau afișat pe perete (se pot pregăti dinainte un trunchi și ramuri simple din hârtie). **Mesaj:** Se explică la final copiilor că fiecare frunză este diferită, dar împreună formează un copac puternic – la fel ca oamenii din diferite culturi care trăiesc împreună. Se poate explica foarte ușor de ce acest joc final funcționează:

- Îi implică activ pe copii într-un moment final simbolic.
- Consolidează ideea de unitate în diversitate.

- Lasă o „amintire” vizuală a experienței comune.

Oriunde s-ar desfășura jocurile de educație interculturală, în sala de grupă sau outdoor în curte, în pădure, ele vor aduce un plus de plăcere în viața copiilor și obiectivele propuse vor putea fi atinse aproape sigur deoarece sunt activități plăcute și preferate de copii.

BIBLIOGRAFIE

- Preda, Viorica, (1999) Copilul și grădinița, Editura Compania, București
- Boeker, C., Malte, (2008), Intercultural Competence-The key competence in the 21st century
- ***(2005),Educația Centrată pe Copil, Step by Step, București
- ***(2009),Noi abordări ale educației timpurii în grădiniță, Alba

EDUCAȚIE INTERCULTURALĂ

„DIFERIȚI DAR EGALI”

PROF. EDUCAȚIE TIMPURIE, RADU SIMINA

PROF. EDUCAȚIE TIMPURIE, ȘANDOR MAGDALENA

GRĂDINIȚA PROGRAM PRELUNGIT „LUMEA COPIILOR,, TG. MUREȘ

Lumea în care trăim este plină de provocări. Multe dintre miturile cu care eram obișnuiți sunt puse sub semnul întrebării, de exemplu, separarea între lumea adulților și lumea copiilor, mitul inocenței copiilor, ordinea firească a lucrurilor. Copiii trăiesc într-o lume globală și competitivă. Televiziunea, computerul și internetul fac parte din lumea copiilor, ocazie cu care aceștia au acces mai ușor la lumea adulților. Și în această lume a accelerării și nerăbdării, a competiției și a polarizării întâlnim numeroase inegalități înrădăcinate în societățile din întreaga lume, inegalități rezultate din *cine suntem* și *ce suntem*. Toate generează suferință și îi afectează pe cei care trăiesc și, deopotrivă, pe cei care le perpetuează, fie ca indivizi particulari sau ca reprezentanți ai unor instituții. Inegalitățile care pornesc de la cultură și etnie, care rezultă din faptul că cei care aparțin aceluși grup au un background diferit de cel al populației majoritare, cel mai adesea se referă la discriminare. Discriminarea poate viza domenii foarte diferite, de la ocuparea unui loc de muncă, la mediul și ambianța locuinței, de la accesul la servicii publice și de sănătate, la educație și altele. Primii ani din viața copilului sunt esențiali pentru învățare și pentru dezvoltarea comportamentelor și atitudinilor, incluzând aici atitudini și comportamente față de cei diferiți de ei. Știm că oamenii nu se nasc cu atitudini rasiste sau discriminatorii. Acestea se învață din tot ceea ce îi înconjoară. De la vârste foarte mici, copiii conștientizează diferențele legate de statusul socioeconomic, își formează prejudecăți și preiau comportamente discriminatorii de la părinți. Copiilor de 3, 4 și 5 ani le-au fost prezentate machetele unor locuințe. Unele machete reproduceau case locuite de o singură familie, cu grădină, garaj, iar altele prezentau aglomerări de locuințe gen locuri neîngrijite. Copiii au fost invitați să răspundă la întrebarea *Cum credeți că sunt oamenii care trăiesc în aceste case?* Răspunsurile au fost dominate de polarizări clare, asociate cu categorizări și atribuire în funcție de cele două tipuri de locuințe. Oamenii și copiii din casele individuale au fost percepuți ca fiind „fericiți”, „oamenii sunt buni”, „nimeni nu e obraznic”, „au serviciu bun”, în vreme ce presupușii locatari ai blocurilor părăginite erau caracterizați ca fiind „obraznici”, „răi”, „bătăuși”, „se leagă de tine”, „au probleme cu poliția”.

Prejudecățile similare se dezvoltă și în legătură cu alte variabile, cum ar fi genul, etnia, cerințe educative speciale, religia, structura monoparentală a familiei etc. Pentru a contrabalansa impactul unor asemenea procese, este nevoie să le oferim copiilor ocazii de a învăța atitudini și comportamente pozitive față de cei ce sunt diferiți de ei, iar pe de altă parte trebuie să le construim ocazii pentru a-i dezvăța de atitudinile și comportamentele negative pe

care le-au învățat deja față de „diferențe”. Acest lucru nu se petrece din întâmplare, ci are nevoie de o abordare strategică, ținută spre echitate și pe reducerea discriminării; o asemenea abordare presupune ca educatorii să dezvolte împreună cu familiile o înțelegere a respectului pentru diversitate.

Toți suntem diferiți, dar în același timp, egali. Semnul de egalitate care s-ar pune în relațiile pe care le împărtășim cu cei din jurul nostru nu vine din spațiul pe care-l ocupăm și nici de la ceea ce considerăm că ceilalți așteaptă de la noi. Semnul de **egalitate** este dat de respectul față de cel de lângă noi și de posibilitatea de comunicare pe care trebuie să o valorificăm. Posibilitatea care ne este oferită necondiționat și care trebuie valorificată cu grijă pentru a identifica oportunitățile oferite de conviețuirea cu celălalt.

Nu toți suntem români și nu toți vorbim limba română. Diversitatea este mirodenia care ne încântă viața în relațiile pe care le stabilim cu ceilalți. Elementul exotic atrage și sperie în același timp, dar nu mai de noi depinde dacă vrem să depășim prejudecățile și stereotipiile pentru a cunoaște o șlumă nouă, o viziune diferită asupra vieții și a valorilor acesteia. *A fi altfel și a vorbi altă limbă* nu fac din noi decât un rezervor inepuizabil de experiențe noi și diferite. Împărtășindu-le, nu se realizează decât o îmbogățire a culturii pe care o simțim a noastră și a unui spațiu pe care îl simțim al nostru. Capacitatea de a primi și de a dărua trebuie împărtășită de la cea mai fragedă vârstă pentru a putea ajunge la realizarea scopului dorit, și anume la conceptul de cultură universală în care fiecare să-și găsească specificul național și să se bucure de aceasta fără teama de a fi judecat sau ignorat.

A învăța de la alții care sunt altfel decât tine nu înseamnă decât să înveți ca om, ca român, ca maghiar, ca rrom sau sas. Nu poți vorbi de o cultură diferită și de reprezentări identitare diferite decât cunoscând-o. Iar cel mai bun mod de a o face este să cunoști oamenii din această cultură, să împărtășești gândurile lor, trăirile, conflictele, care ar putea să apară dintr-un motiv sau altul. Toleranța și capacitatea de detașare de propriile idei și valori sunt esențiale în acest sens, pentru că nu-l vei înțelege pe maghiar de ce mănâncă ciorba dulce, dacă te gândești mereu ce bună-i ciorbița acrișoară făcută de mama.

Termeni ca majoritar, minoritar nu trebuie să aibă un sens peiorativ, nuntrebuie să fie o armă în mâna noastră, nu trebuie să aruncăm unul asupra celuilalt povara identității, *nu trebuie să fim „mono” ci trebuie să fim „inter”, nu trebuie să fim „eu și celălalt” ci „eu împreună cu celălalt”*.

Primul pas în atingerea acestui **obiectiv** ar trebui să fie acceptarea, înțelegerea și respectarea propriei culturi și a celor care fac parte din ea. De multe ori tindem să-i culpabilizăm pe alții din cauza nereușitelor și insatisfacțiilor personale, ignorând faptul că fiecare dintre noi acționează mai întâi în interes propriu și după aceea îi vede pe ceilalți. Ar fi bine ca fiecare dintre noi să-și analizeze propria conduită, să-și identifice aspectele pozitive și pe cele nrgative, și numai după aceea, pe aceeași schemă, să-i analizeze pe cei din jur. Acceptarea sinelui facilitează acceptarea și înțelegerea celorlalți.

NU TREBUIE SĂ FIM SINGURI CIN TREBUIE SĂ FIM ÎMPREUNĂ

„**Mono**” înseamnă: static, singurătate, izolare, ignoranță și intoleranță

„**Inter**” înseamnă: proces, continuare, deschidere, comunicare, grup adică tot ceea ce ne definește ca oameni.

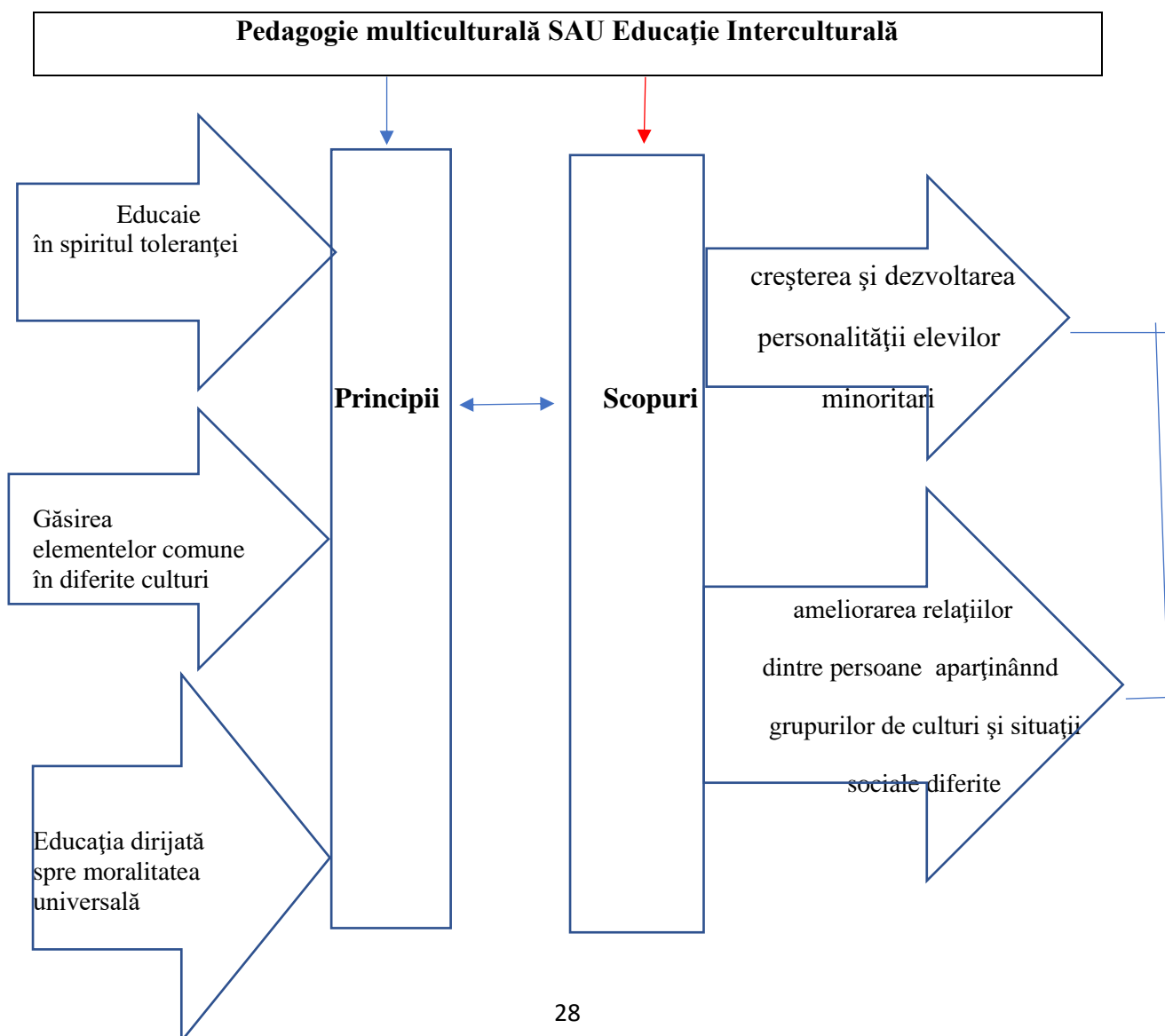
Comunicarea este cheia spre cel de lângă tine.

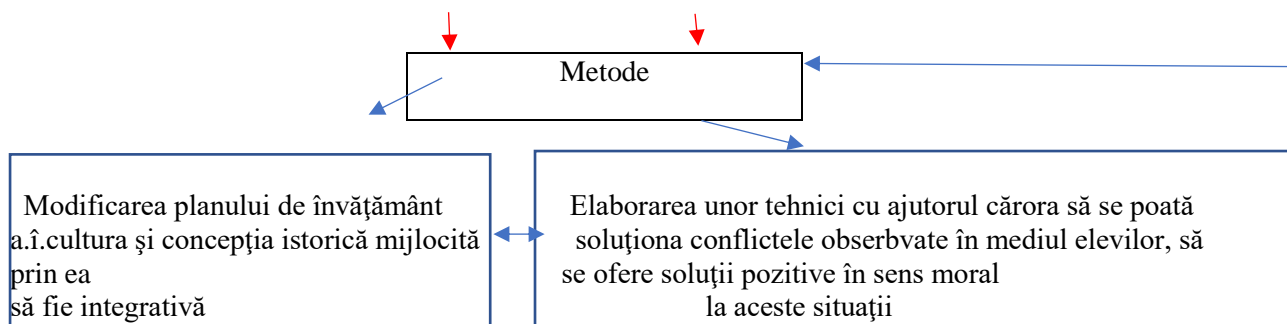
Constantin Cuceș, afirma :

„Educația interculturală vizează o abordare pedagogică a diferențelor culturale strategice prin care se iau în considerație specificitățile spirituale sau de alt gen (diferențe de sex, diferența socială sau economică), evitându-se pe cât posibil riscurile ce curg din schimburile inegale dintre culturi sau , și mai grav, tendințele de atomizare a culturilor”.

Ideea care stă la baza demersului pedagogic este aceea a găsirii unor căi comune de schimb cultural și intercultural, de modalități inclusiv pedagogice, care pot fi integrate în cadrul unei educații informale și continue, de comunicare, de cooperare.

Pentru aceasta, un motiv de reflecție și de opțiune personală este următoarea schemă conceptuală:

legături directe →

legături indirecte →

Astfel, vom continua cu relatarea unei **povești** create de educatoare: „**David, Adrian și Maisa,**”

David era un băiețel de 3 ani, de etnie maghiară, care venise pentru prima dată la grădiniță, în grupa mică. Până la această vârstă el fusese crescut de bunicii lui care locuiau undeva la țară și care vorbiseră cu el doar în limba maghiară.

Ajuns la grădiniță, David cunoaște doar câteva cuvinte în limba română și pe acelea le pronunța greșit. Din această cauză el amesteca cuvintele maghiare cu cele românești și era dificil să se facă înțeles de către ceilalți copii.

Într-o zi a dorit să ceară o jucărie doamnei educatoare și s-a exprimat în așa fel încât toți copiii au început să râdă de el.

În altă zi nu a știut cum să ceară voie doamnei să meargă la toaletă și a avut un „mic accident”. Din nou colegii au râs de el și din această cauză nu se mai juca nimeni cu el pentru că spuneau că nu îl înțeleg și că li se pare ciudat. El stătea singur și izolat, plângea și refuza să vină la grădiniță, chiar dacă doamna educatoare le explica copiilor cu orice ocazie că nu e bine să se poarte așa cu el.

Cu multă răbdare și cu ajutorul părinților și al doamnei educatoare, David a început să vorbească corect și să își facă și câțiva prieteni.

Când au ajuns la grupa mijlocie, majoritatea copiilor chiar doreau să se joace cu el.

În același an, în grupa lui David, a venit o fetiță nouă, Maisa, care era mulatră. Știa să vorbească românește, dar culoarea pielii nu era ca a celorlalți copii. Maisa a avut o primire destul de ciudată din partea copiilor. Unii o trăgeau de păr, alții o porecleau „negresa”, iar alții nu se jucau cu ea pentru că era diferită.

David, care trecuse printr-o situație asemănătoare la grupa mică, a fost singurul care s-a împrietenit cu ea și care i-a propus să se joace împreună.

Într-o vară, când copiii erau în curtea grădiniței, un coleg de-al lor, Adrian, care era mai năzdrăvan, a căzut de pe leagăn și s-a lovit foarte tare la picior. Lângă el erau David și Maisa, care se jucau la nisip. Imediat David a chemat-o pe doamna educatoare, iar Maisa a luat batistuța și i-a pus-o pe rana piciorului și l-a ajutat să se ridice.

Adrian și colegii ceilalți au fost impresionați de gestul celor doi și le-au mulțumit din suflet.

Atunci ei au înțeles ce suflet bun au colegii lor David și Maisa și au înțeles că deși nu erau la fel ca ei, se compăortă bine și frumos și fac gesturi frumoase.

Din acea zi, niciun copil nu s-a mai comportat neadecvat cu ei, ci dimpotrivă, i-au acceptat.

Conștientizarea diversității și deschiderea spre relații pozitive cu persoane ce au apartenențe etnoculturale diferite pot porni de la conștientizarea faptului că oamenii vorbesc limbi diferite sau, uneori, diferite dialecte sau variante ale unei limbi.

În cazul unei grupe mixte (copii romi, copii maghiari, copii români sau alte naționalități), este important să se mențină echilibrul luărilor de cuvânt și să se valorizeze intervențiile copiilor, aptitudinile lor și cunoștințele pe care le au despre propria lor cultură, ca și contribuție la activitatea realizată.

Bibliografie:

1. Cucuș Constantin, Pedagogie, Editura Polirom, Iași, 1996
2. Cucuș Constantin, Educația. Dimensiuni culturale și interculturale, Editura Polirom, Iași, 2000.
3. Neculai Adrian (coord.), Psihologie socială. Aspecte contemporane, Editura Polirom, Iași, 1996.
4. Șandru Codrina, Sociologia relațiilor interetnice. Note de curs, Tipografia Universității „Transilvania”, Brașov, 2002.
5. Călin Rus, Mihaela Zătreanu, Liliana Voicu, Educație timpurie incluzivă, Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, Unitatea de management al Proiectelor cu Finanțare Externă, Module pentru formarea personalului din serviciile de educație timpurie, parte componentă a Programului de Incluziune Socială care se derulează în perioada 2007-2011.
6. Oatlez K.; Jenkins J., Understanding Emotion, Blackwett, 2022.
7. Aboud F., Children and Prejudices, Oxford: Basil Blackwell, 1988.

FOLCLORUL ÎN GRĂDINIȚELE MUREȘENE

**PROF. EDUCAȚIE TIMPURIE, SAVA ALINA MARIA NASTASIA
GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT LUMEA COPIILOR, TG MUREȘ**

Fiecare clipă a copilăriei reflectă întregul univers, cu bucuriile și tristețile lui, așa cum în fiecare picătură de rouă strălucește cerul. Copilul este izvorul a tot ceea ce este mai frumos și mai curat, el ne poartă pe tărâmul prospețimii și al candorii. Copilul este plasat înaintea oricăror preocupări și obiective, trebuie să-i asigurăm o dezvoltare normală, armonioasă, deplină, întrucât el e viitorul, certitudinea și speranța.

Vorbind despre preșcolari, aș afirma că pentru a conferi acea unicitate, frumusețe luminoasă a unui moment din viața copilului, educatoarea este cea care trebuie să găsească mijloacele educative și formele de distracție pentru copii în scopul de a le îmbogăți viața sufletească, de a-i umple de bucurie și bună dispoziție, de a da un colorit viu afectivității lor. Consider că tradițiile și obiceiurile românești desfășurate cu preșcolarii creează ambianța amintită mai sus, solicitând în același timp copiii în formularea unor propuneri și prin exprimarea liberă a opțiunilor acestora. În grădinițele din Târgu Mureș conviețuiesc atât copii de naționalitate română cât și rromă. Maghiară și avem grupe chiar și în limba germană. Creația populară ia naștere în urmă unui proces colectiv, circulă pe cale orală, în chip anonim sub formă sincretică. Producțiile folclorice dobândesc un caracter tradițional prin largă răspândire în popor și prin durată în timp.

Vestit pe toate meridianele, peste tot unde l-au purtat solii săi cei mai înzestrați, folclorul românesc s-a impus prin originalitatea, bogăția și varietatea lui fără de seamăn. Și l-a zămislit poporul în decursul zbuciumatei sale existențe să-i fie podoabă vieții, să-i aline amarul și să-i fie sprijin și îmbărbătare în ceas de cumpănă, să-i fie îndemn și ajutor în lupta lui spre mai bine. Parcă nicăieri nu se poate desluși firea poporului român că în poeziile, în cântecele și în jocurile sale, icoană vie a gândurilor și sentimentelor care-l animă. Strâns legat de viața oamenilor, pe care o tălmăcește prin mijloace artistice specifice, folclorul este obiectul unor vii și obștești preocupări. Creația populară s-a întruchipat în decursul veacurilor într-o multitudine de categorii, de genuri și de repertorii, destinate unor împrejurări diferite. De la leagăn până la mormânt, folclorul – creație artistică spirituală a poporului – se împletește la tot pasul cu viața, cu manifestările ei multiple. În versul molcom al cântecului de leagăn, mama își adoarme pruncul; copiii cresc într-o lume a lor de jucării sonore, de cântece și de jocuri; sărbătorile de

peste an sunt împodobite și înveselite de cântări și de anumite jocuri; cu anume melodii își întovărășește ciobanul munca de toate zilele; moartea a determinat crearea unor zguduitoare cântări; nunta însoțită de lăutari; baladele care proslăvesc fapte de vitejie; altele sunt doinele; jocurile populare însoțite de chiuituri și strigături. Departe de a fi imuabil, după cum susțin unele teze "tradiționaliste", folclorul este viu ca și viața pe care – în felul său – o exprimă. El este totodată "indispensabil" și "lipsit de gratuitate", cum spunea Constantin Brăiloiu.

Șezătoarea

Valorile estetice și etice cuprinse în folclor constituie o sursă inepuizabilă pentru formarea preșcolarilor. Perceperea estetică a producțiilor folclorice exprimate prin versuri, balade, basme, doine, proverbe, ghicitori, strigături, etc., îl apropie pe copil de frumusețile de neegalat ale limbii române. Folclorul reflectă o anumită viziune spre lume și viață, exprimă idei, sentimente, convingeri pe care poporul român le-a trăit și pentru a căror înfăptuire a luptat în decursul istoriei sale milenare. Prin această comunicare copiii învață să înțeleagă trecutul nostru istoric. Folclorul este inclus în diverse și numeroase activități și manifestări din grădiniță. Șezătoarea face parte din obiceiurile strămoșilor noștri. Ea cuprinde în mod special momente folclorice specifice poporului român. Fără un efort deosebit, șezătorile constituie serbări organizate într-un cadru mai restrâns, dar cu o eficiență educativă deosebit de mare. În viața grădiniței, șezătorile au un loc bine conturat și sunt practicate ca una din cele mai eficiente forme de distracție. Ele pot fi desfășurate la sfârșitul săptămânii fără amenajări speciale sau costumație, dar și în cadrul unor serbări. (Densușianu N., 1975)

Șezătorile cu caracter festiv au ca principală caracteristică centrarea lor pe o anumită temă. Aceste șezători se organizează în legătură cu unele sărbători: 24 Ianuarie, 8 Martie, 1 Iunie, etc., sau evenimente din viața copiilor, sosirea copiilor de grupă mică pentru prima dată la grădiniță, sărbătorirea copiilor care au împlinit o anumită vârstă în luna respectivă sau sosirea unor oaspeți dragi. În general la aceste șezători programul este dinainte stabilit și calitatea execuției trebuie să fie mai ridicată. Cerința de bază în alcătuirea programului, în afară de asigurarea înaltei calități educative și artistice, o reprezintă necesitatea ca întreg materialul să fi fost însușit bine de către copii în cadrul procesului instructiv-educativ organizat. În principiu, nu se organizează repetiții speciale în vederea șezătorilor, nu numai pentru a nu obosi copiii, dar pentru a menține caracterul de surpriză și noutate al programului unei șezători. Chiar dacă sunt necesare unele repetiții pentru șezătorile cu caracter festiv, este bine să se organizeze pe grupe mici.

Prezentarea programului unei șezători se face fie de către educatoare, fie de către un copil stabilit dinainte în rol de prezentator. Programul se poate prezenta de fiecare copil care urmează la rând : „voi cânta... ”, „acum eu voi recita poezia...” sau se poate desfășura fără prezentare, atunci când fiecare număr este ales de copii pe măsură ce se desfășoară programul.

Alternarea numerelor în cadrul programului unei șezători are o deosebită importanță pentru menținerea interesului copiilor și pentru asigurarea unui ritm antrenant întregii desfășurări.

Participarea educatoarei în realizarea programului șezătorii este determinat în primul rând de nivelul de dezvoltare și pregătire a copiilor. Cu cât sunt copiii mai mici, cu atât participarea educatoarei la realizarea programului trebuie să fie mai consistentă. Pe măsură ce copiii câștigă experiență, învață poezii și cântece, vor fi antrenați mai mult la realizarea programului.

În șezătorile obișnuite ca și în cele festive, educatoarea înmănunchează sarcinile unui regizor, ale interpretului și ale spectatorului. Ponderea va cădea pe un aspect sau altul în măsura în care copiii au câștigat mai multă independență și inițiativă în organizare. Rolul de interpret crește sau scade în raport invers cu cel de spectator. Perspectiva educativă este ca rolul de interpret al educatoarei să fie treptat diminuat. Totuși nu se poate neglija faptul că participarea directă a educatoarei la realizarea programului este pentru copii o mare bucurie și un prilej de intensificare a entuziasmului. Din această cauză dozarea cu grijă a participării obiective a educatoarei nu înseamnă absența ei din program, ci interpretarea unei surprize plasat în general la închiderea șezătorilor (o poveste, un cântec vesel, etc.).

Aceste șezători pot cuprinde momente simbolice reprezentând aspecte din viața și munca sătenilor, mai ales a femeilor de la țară, ca torsul, depănatul, țesutul, cusutul, urzitul, etc., cântece populare românești specifice zonei pe care le vor intona în timpul lucrului, ghicitori, proverbe, zicători, snoave isvorâte din tezaurul folcloric al poporului nostru. Repertoriul acestora poate fi îmbogățit cu elemente specifice zonei. Copiii le primesc cu drag, învățându-le și înțelegând că scopul șezătorii este de a duce mai departe ceea ce ei învață de la noi, adulții:

„Și să nu lăasăm să piară

Ce străbunii ne lăsară

Obicei, tradiții, grai !

Toate-s mândre pe acest plai.”

Prin șezători se contribuie la transmiterea din generație în generație ,a înțelepciunii poporului, la educarea unor calități morale: a istețimii, a spiritului de discernământ. Satirizând defectele sau trăsăturile negative de caracter ale unor persoane, se scot în evidență calități specifice poporului nostru, hărnicia, cinstea, îndemânarea, dragostea de neam și țară, etc.. (Avram,I.,2006)

Jocul din zilele de duminică

O ocazie folclorică deosebită, un obicei mult îndrăgit de tineri este jocul duminical și din sărbători. Înclinația spre veselie și petrecere se manifestă cu ocazia jocului.

Jocul se organiza în aer liber. Iarna se făcea la o casă, de obicei unde era o fată mare, iar în ultimul timp la căminul cultural.Jocul începea imediat după ieșirea de la biserică și ținea până la apusul Soarelui, când participantele trebuia să meargă acasă „la treburi”.

Organizatorul jocului se numea valocozău și asigura angajarea muzicanților și percepea taxa pentru plata acestora.

La joc participau fetele însoțite de mame. Vârsta de la care participa fata la joc era destul de timpurie, de la 13-14 ani, iar băieții de la 17-18 ani. Participau și cei căsătoriți, care erau încă tineri și de multe ori apăreau oaspeți din alte sate, ori rudeniile ale localnicilor.

Așezarea perechilor în roată se făcea după o ierarhie ce respecta vârsta fetelor. Cinstea de a începe jocul „fruntea jocului” aparținea fetei care dădea de mâncare ceterașilor. Invitația la joc era o simplă propoziție „hai să te joc”, ori un semn cu mâna care era cunoscut și așteptat de parteneră. Perechile care participau la „De-a lungul” rămâneau aceleași și la „Bătuta”. Fata nu avea voie să refuze invitația. În caz că refuza un băiat în favoarea altuia, era scoasă din joc. Se cânta un marș și fata trebuia să părăsească jocul, fapt ce constituia o mare rușine. Interdicția de a participa la joc putea să țină mai multe duminici. Fata nu putea reacționa în nici un fel pentru că era un obicei statornicit.

Jocul duminical era una din convenirile cele mai dragi pentru tineret. Aici se întâlneau tinerii, înfloreau cele mai alese sentimente care de multe ori pregăteau căsătoria. Existau și cazuri când de la joc „fata fugea” cu băiatul drag, când părinții nu erau de acord cu prietenia lor.

La marile sărbători, la Crăciun, la Anul Nou și la Paști, jocul duminical ținea 2-3 zile și nopțile respective. Azi jocul duminical are un nepotrivit rival în „disco”, o adevărată nenorocire pentru obiceiurile străvechi.(Pop M., 1976)

Claca

O altă ocazie folclorică tradițională este claca. La clacă participă rudeniile (că sunt

înrudiri din două părți), vecinii, prietenii, din spirit de întraajutorare, dar și ca împrumut.

Claca se organizează pentru munci agricole (cosit, adunat fânul, prășit, secerat) și se face de obicei duminica foarte de dimineață. Se organizează apoi clăci la construcția casei (cărat piatră, zidit, lipit). Sunt clăci pe care le fac doar femeile pentru torsul cânepii, ori al lânii, apoi dezdeocatul porumbului, unde participă și copii.

La unele clăci întâlnim manifestări folclorice mai bogate, alte clăci se mărginesc doar la desfășurarea activității. Pentru muncile agricole clăcanii sunt răsplătiți cu mâncare și băutură, iar la claca pentru construcția casei și la torsul cânepii se organizează și joc cu muzicanți. Dezdeocatul porumbului permite manifestări folclorice mai ample. Aici se spun povești, povestiri superstițioase, snoave, dar mai ales ghicitori. Ghicitorile înviorau atmosfera pantru că răspunsurile greșite stârneau hazul participanților. Claca aceasta are și un caracter distractiv, pentru că cine găsea tăciune ungea pe vecin, iar când un participant găsea un știulete roșu, acesta era scutit de muncă, doar în glumă. Și la dezdeocat, gazda, interesată de prelungirea muncii, dădea gustare: porumb fiert, cocoși, dovleac fiert sau dovleac copt. (Mera, E., 2009)

Folclorul copiilor

O componentă de seamă a vieții spirituale o constituie folclorul copiilor, alcătuit din cântece și jocuri.

Tematica acestora este complexă și variată. Atât jocurile cât și cântecele se disting prin voiciune, optimism, dar și o notă de naivitate.

Cele mai multe din jocurile de copii sunt în versuri, se cântă și interpretează prin mimică și gesturi, deci au caracter sincretic. Ca procedee artistice întâlnim: invocația, repetiția, dialogul, comparația, diminutivele și numerele. Sunt întâlnite și cuvinte fără sens din nevoia de a asigura rima și ritmul, dar și pentru sonoritatea acestora, care stârnește hazul.

Jocurile și cântecele copiilor au un deosebit rol didactic pentru că prin acestea, prin repetare, se învață numerele, zilele săptămânii, culorile, nume de flori și animale și o serie de melodii.

Se disting în folclorul copiilor următoarele specii:

- cântecele-formule;
- recitative-numărători;
- literatura propriu-zisă alcătuită din:
 - versuri cântate ce însoțesc jocul;
 - versuri recitate;
 - frământări de limbă;

- formule cumulative;
- ghicitori și păcăleli.

Cântecele-formule, trecute din folclorul maturilor, oglindesc lupta omului împotriva forțelor naturii pentru asigurarea sănătății și a bunei stări. Versurile conțin elemente cu funcții magice, dar care și-au pierdut funcția inițială. Totuși, copiii cred că pot influența elementele naturii, ori animalele și plantele, prin versurile cu care li se adresează. Prin invocare, copiii se adresează Soarelui, Lunii, Curcubeului, Vântului, sau unor animale ca: racamete, uliu, melc, arici, buburuză etc. Dacă după recitarea cântecelor-formule copiii observă o schimbare în situația celor invocați, crește încrederea în puterea versurilor, repetă invocațiile și sunt veseli.

Cântecele-formule sunt bine cunoscute pentru că se rostesc foarte frecvent acolo unde copiii se întâlnesc: la râu, pe câmp, în curtea vecinilor, în curtea școlii.

Grădinița are un rol deosebit în învățarea și organizarea jocurilor de copii. Recitativele-numărători sunt folosite des pentru că ajută la eliminarea din joc a unui participant pentru a primi un rol special în joc. Recitativele-numărători sunt numeroase și participanții reușesc să le îmbogățească după fantezia lor. Aici se întâlnesc cuvinte fără sens, utilizate doar pentru a asigura rima și ritmul, ceea ce face ca să se învețe și să se rostească cu ușurință. Ultimul vers este o formulă imperativă pentru eliminarea copilului din joc și pentru a-i încredința rolul. Literatura propriu-zisă este alcătuită din categoriile amintite.

Cele mai numeroase sunt cântecele care însoțesc jocul, versurile recitate care însoțesc jocul și comenzile ce se dau pentru executarea unor acțiuni. Toate jocurile încep cu recitative-numărători, pentru a se alege atacanții. Imaginile acestora sunt luate din viața de zi cu zi, din lumea animalelor și a păsărilor, dar și dintr-o lume închipuită.

Începutul de drum pentru preșcolarii de azi înseamnă și începutul de drum al viitoarei societăți, care se va dezvolta odată cu ei. Având în vedere condițiile în care se realizează procesul instructiv-educativ în grădiniță, trebuie să acordăm mai mult loc copilăriei, jocului și voioșiei. Preșcolaritatea este perioada în care copilul este capabil să-și însușescă nespuse de multe priceperi și deprinderi specifice nivelului de vârstă.

Bibliografie:

1. Ambruș, Z., (2009), *Ibănești-vatră folclorică*, Editura Nico, Târgu Mureș

2. Avram,I.,(2006) , *Etnopedagogie aplicată*, Editura Eurodidact, Cluj Napoca.
3. Nicola, I. (2000),. *Tratat de pedagogie școlară*. Ediția a doua, revizuită. București: Editura Aramis;
4. Mera, E.,(2009) , *Ibănești un sat de pe Valea Gurghiului*,Ed Efes,Cluj-Napoca,2009,p194;

PROMOVAREA EDUCAȚIEI INTERCULTURALE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR

**PROF EDUCAȚIE TIMPURIE, SIPOS ILONA
GRĂDINIȚA CU PROGRAM NORMAL NUMĂRUL 3, CRĂCIUNEȘTI**

Educația interculturală a devenit o necesitate în contextul societăților contemporane caracterizate prin diversitate etnică, lingvistică și culturală. La nivel preșcolar, formarea unor atitudini pozitive față de diversitate începe prin înțelegerea și respectarea diferențelor. Grădinița reprezintă primul mediu social organizat unde copilul interacționează constant cu semenii provenind din contexte culturale variate.

Conceptul de educație interculturală

Educația interculturală presupune dezvoltarea capacității copiilor de a înțelege și de a aprecia diferențele culturale, încurajând dialogul și toleranța. Ea nu se limitează doar la cunoașterea altor culturi, ci urmărește formarea unei conștiințe interculturale și combaterea prejudecăților.

Importanța educației interculturale în învățământul preșcolar :

În grădiniță, copiii sunt la vârsta la care valorile și atitudinile încep să se formeze.

Promovarea educației interculturale la această etapă contribuie la:

- dezvoltarea empatiei și a respectului față de ceilalți
- prevenirea discriminării și a stereotipurilor;
- crearea unui climat educațional deschis și echitabil;
- stimularea curiozității față de alte moduri de viață.

Modalități de promovare a educației interculturale în grădiniță :

Educatorele pot folosi o varietate de metode pentru a promova interculturalitatea, printre care:

- Proiecte tematice despre tradițiile și obiceiurile altor popoare;
- Jocuri și activități care implică diversitatea lingvistică și culturală;
- Lectura de povești din diferite culturi;
- Vizite la muzee sau expoziții multiculturale;
- Colaborarea cu părinții pentru a aduce în grădiniță elemente autentice ale diversității culturale;
- Sărbătorirea zilelor internaționale (Ziua Mondială a Diversității Culturale, Ziua Internațională a Limbii Materne etc.).

Rolul educatoarei

Educatorea are rolul esențial de a crea un mediu sigur și deschis, în care fiecare copil să se simtă valorizat. El trebuie să fie un model de toleranță și deschidere culturală, să medieze eventualele conflicte apărute pe fondul diferențelor culturale și să stimuleze comunicarea și colaborarea între copii.

Concluzii

Implementarea educației interculturale în învățământul preșcolar este esențială pentru formarea unei generații viitoare capabile să trăiască armonios într-o societate multiculturală. Prin strategii educaționale adecvate, educatoarele pot contribui decisiv la dezvoltarea unei atitudini de respect și înțelegere față de diversitate.

Exemple de activități și idei care sunt ușor de aplicat pentru educația interculturală

Activitate practică: „Călătorie în jurul lumii”

Vârsta: 4–6 ani

Durată: 30–40 minute

Obiective:

- Să descopere diversitatea culturală (îmbrăcăminte, muzică, obiceiuri);
- Să încurajeze respectul pentru diferențele culturale;
- Să-și dezvolte creativitatea și exprimarea liberă.

Materiale necesare:

- Glob pământesc sau hartă mare;
- Imagini cu copii din diferite culturi (îmbrăcăminte tradițională, sărbători, obiceiuri);
- Muzică tradițională din mai multe țări;
- Hârtie, carioci, culori, foarfece, lipici;
- Pânză albă mare (pentru un „colaj mondial” comun).

Desfășurare:

1. Introducere (5 min):

Educatorea arată globul și explică simplu că în lume trăiesc oameni diferiți, dar toți sunt speciali.

2. Explorare (10 min):

Se prezintă imagini cu copii din diverse culturi. Se ascultă scurt fragmente de muzică tradițională (ex: Africa, India, Japonia, România etc.).

3. Activitate creativă (20 min):

Copiii desenează sau colorează costume tradiționale sau steaguri ale diferitelor țări. Pot să creeze și păpuși din hârtie cu costume specifice.

4. Concluzie (5 min):

Se lipesc toate lucrările pe o pânză mare („Colajul prieteniei mondiale”) și se discută despre cât de frumoasă este diversitatea.

Sugestie suplimentară:

Se poate organiza și o „mini-paradă” în care copiii poartă accesorii create sau împrumutate din alte culturi.

Bibliografie :

1. Cucos, Constantin (coord.). Educația interculturală. Iași: Editura Polirom, 2000.
2. Jigău, Mihai (coord.). Educația interculturală. Experiențe, politici, strategii. București: Editura Soros România, 2004.
3. Banks, James A. Educația multiculturală: caracteristici și obiective. În: Cucos, C. (coord.), Educația interculturală, Polirom, 2000.
4. Țone, Aurica. Educația interculturală și valorile europene. București: Editura Aramis, 2010.
5. Pânișoară, Georgeta. Comunicarea eficientă. București: Editura Polirom, 2006.
6. Dărăbăneanu, Nicoleta. Dezvoltarea competențelor interculturale în grădiniță. Articol în Revista de Pedagogie, vol. LX, 2012.

DIVERSITATE CULTURALĂ ÎN MEDIUL PREȘCOLAR

**PROF. EDUCAȚIE TIMPURIE, ZAHAN SIMONA
GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT „RÂNDUNICA” TÂRGU MUREȘ**

Educația interculturală corespunde celui de-al treilea stâlp al educației: deprinderea de a trăi împreună cu ceilalți. Educația interculturală este o valoare promovată în învățământul românesc și presupune respect, toleranță, acceptarea diversității și o atitudine prietenoasă.

Astfel într-o lume marcată de diferențe culturale și lingvistice, grădinița trebuie să îi învețe pe copii să conviețuiască într-o societate deschisă și liberă, fundamentată pe autoritatea valorilor împărtășite. Înțelegerea și însușirea concepției conform căreia interculturalitatea înseamnă demnitate și respect acordate individului devine, astfel, o necesitate.

Educația interculturală presupune o nouă abordare a orizontului valorilor. Aceasta îi vizează pe toți copiii și caută să-i sensibilizeze la respectarea diversității la toleranță și solidaritate. În această perspectivă, țelul educației moderne este pregătirea tuturor copiilor pentru realitățile complexe și diverse ale societății, prin dezvoltarea abilităților de recunoaștere, valorificare și achiziționare de cunoștințe provenite din orizonturi culturale eterogene. Scopul esențial este dezvoltarea unui respect fundamental pentru moduri de viață și procedee de a munci și de a învăța diferite.

Sarcina unei instituții de învățământ este de a forma copiilor o conștiință europeană. Încă de la grădiniță se impune cultivarea respectului și solidarității față de cultura altor popoare. proiectate și planificate la nivel general pentru integrarea educațională și socială a tuturor copiilor.

Interculturalitatea este o componentă a realității zilnice din grădiniță. Ea presupune respect, toleranță, acceptarea diversității și o atitudine prietenoasă. Tot modul de învățare este organizat din perspectivă interculturală, permițând învățarea prin colaborare, comunicare și nicidecum de marginalizare a unor copii.

Grădinița are misiunea de a permite fiecărui copil să crească, să-și dezvolte spiritul, corpul și inima, sensibilitatea, creativitatea; să permită copiilor să învețe să trăiască împreună, unii cu alții, cu persoane diferite, să poată deveni cetățeni activi. Interculturalitatea este înainte de orice respectul diferențelor. Cadrele didactice sunt garanții acestor rigori ale spiritului care veghează asupra diferențelor.

Abilitățile de comunicare și socializare, promovarea și păstrarea identității culturale sunt obiective ale educației. Preșcolarii se prelucrează cel mai ușor dacă educatoarea nu are prejudecăți, îi îndrumă, se lipește de sufletul lor, le inspiră încredere, respect, convingere, dragoste și o preocupare permanentă de a pune în valoare tot ce are mai valoros un alt grup de copii. Grădinița are datoria de a pune bazele învățării pluralității culturale, apreciind diversitatea culturală, egalând șansele educaționale ale tuturor copiilor români și a minorităților care conviețuiesc aici, alături de noi pe acest pământ. Activitățile pe care grădinița le propune prin diferite proiecte dezvoltă interesul copilului, trezind conștiința lui și îl ajută să se simtă parte integrantă a comunității sociale din care face parte.

Educația interculturală se poate realiza prin activitățile curriculare și extracurriculare. În activitățile curriculare, când ne propunem teme despre familie, meserii, obiceiuri și tradiții prietene avem posibilitatea să facem primii pași în atingerea obiectivelor educației interculturale.

Consider că interculturalitatea este o parte componentă a realității zilnice din grădiniță, și nu o temă sau o activitate adăugată. De asemenea trebuie să acordăm atenție materialelor expuse, organizării spațiului care să permită învățarea prin colaborare, comunicarea, și nicidecum marginalizarea unor copii. Spațiul grădiniței trebuie să fie deschis către comunitate și specificul ei.

Acțiunile se pot desfășura în cadrul unor : vizite, spectacole plimbări, concursuri tematice, jocuri, realizarea unor expoziții cu lucrările copiilor, albume, casete video, activități specifice cu participarea ca invitați, a copiilor din grupa maghiară. De exemplu activitatea de observare a costumelor populare, de învățare a unor cântece, dansuri populare.

Activitățile desfășurate la nivel preșcolar pentru promovarea interculturalității au ca obiective:

- ▶ promovarea unei atitudini tolerante, deschise, de acceptare și înțelegere firească între români și alte etnii;
- ▶ transmiterea de cunoștințe despre propria cultură și despre alte culturi aparținând altor etnii;
- ▶ formarea unor deprinderi legate de viața într-o societate multiculturală;
- ▶ formarea atitudinii de respect față de propria cultură și a celorlalte etnii și combaterea discriminării și a intoleranței;
- ▶ promovarea unor relații de prietenie și de bună înțelegere între români și celelalte naționalități.

- ▶ învățarea unor cuvinte, expresii, cântece și dansuri în limba maghiară, română, germană, rusă, respectiv română.

La îndeplinirea acestor obiective contribuie: copii, educatoare, părinți, comunitatea.

" Educația interculturală este unul dintre instrumentele principale pe care le avem azi, care ne ajută să câștigăm din avantajele date de oportunitățile oferite de societățile multiculturale. Ținta principală a educației interculturale este aceea de a favoriza și de a întări bazele relațiilor reciproce dintre societăți diferite și dintre grupuri culturale majoritare și minoritare." (Centrul European de Tineret)

BIBLIOGRAFIE:

Dima Silvia, Avrinte Damian, Revista Învățământului preșcolar, București 1998

Constantin Cucuș, Pedagogie, Polirom, 2002

Țodan Rodica, Țifrea Doina, Boc Cristina, Ghid metodic pentru educația interculturală, Arad, 2009

„COPIILĂRIA ÎN CULORI: PROMOVAREA INTERCULTURALITĂȚII ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE”

**PROF. EDUCAȚIE TIMPURIE, VANC VOICHIȚA
GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT „CĂSUȚA DIN POVEȘTI” TG. MUREȘ**

Trăim într-o societate tot mai globalizată, în care diversitatea culturală este o realitate cotidiană. Din ce în ce mai multe comunități sunt formate din oameni care provin din medii culturale, etnice și religioase diferite. În acest context, promovarea interculturalității încă din educația timpurie devine nu doar o necesitate, ci o responsabilitate esențială a sistemului educațional. Educația timpurie oferă un cadru valoros pentru formarea atitudinilor, obiceiurilor și comportamentelor care stau la baza unei conviețuiri armonioase între copii din culturi diferite.

Interculturalitatea se referă la relațiile de comunicare și colaborare între persoane care aparțin unor culturi diferite. Ea presupune nu doar cunoașterea și acceptarea diversității culturale, ci și dialogul și interacțiunea activă între culturi, în vederea construirii unui climat de respect reciproc și înțelegere.

Spre deosebire de multiculturalitate – care descrie simpla coexistență a mai multor culturi – interculturalitatea presupune o dimensiune activă, o abordare educațională orientată spre cooperare și schimburi între indivizi de diferite origini culturale.

Grădinița este primul mediu social semnificativ în afara familiei, unde copiii învață reguli de conviețuire, comunicare și cooperare. În acest context, educația interculturală are un rol esențial în:

- Formarea unor atitudini pozitive față de diversitate;
- Prevenirea discriminării și a stereotipurilor;
- Promovarea valorilor universale precum toleranța, solidaritatea și respectul;
- Încurajarea empatiei și a comunicării eficiente între copii de diferite etnii sau religii.

Prin educație interculturală, copiii învață că diferențele culturale nu sunt bariere, ci surse de îmbogățire și învățare reciprocă.

În educația timpurie, aceste aspecte trebuie abordate prin metode adaptate vârstei copiilor și nivelului lor de înțelegere, astfel încât să se creeze o bază solidă pentru o societate incluzivă și tolerantă.

Educația timpurie joacă un rol esențial în formarea atitudinilor și valorilor fundamentale. Primele interacțiuni sociale ale copilului, atât cu alți copii cât și cu adulții, contribuie la modelarea personalității și a viziunii asupra lumii. Dacă aceste interacțiuni sunt ghidate de principii interculturale, copilul va învăța încă de mic că diferențele nu sunt o amenințare, ci o bogăție.

Beneficiile promovării interculturalității în educația timpurie:

- Îmbogățirea experienței educaționale: Copiii au ocazia să învețe despre obiceiuri, tradiții, limbi și stiluri de viață diferite.
- Dezvoltarea empatiei și a toleranței: Prin contactul direct cu diversitatea, copiii învață să respecte diferențele.
- Prevenirea discriminării: Educația interculturală reduce riscul formării de stereotipuri negative și prejudecăți.
- Consolidarea coeziunii sociale: Copiii care învață să coopereze și să respecte diversitatea devin adulți responsabili, capabili să construiască relații armonioase într-o societate pluralistă.

Prin expunerea la diversitate, copiii învață să valorizeze ceea ce este diferit și să construiască relații pozitive bazate pe încredere și respect reciproc.

Interculturalitatea în învățământul preșcolar nu este doar o opțiune, ci o necesitate în contextul actual. Grădinița, ca prim spațiu educativ, are un rol esențial în formarea unei societăți inclusive și tolerante. Educația interculturală contribuie la dezvoltarea completă a copilului, pregătindu-l să trăiască armonios într-o lume caracterizată prin diversitate.

Este vital ca strategiile educaționale, curriculumul, formarea cadrelor și implicarea familiei să susțină această direcție. Numai astfel putem forma cetățeni ai lumii, deschiși la dialog și respectuoși față de toate culturile.

Bibliografie:

- Curriculum pentru educația timpurie (2019)
- UNICEF România (2021). Educație incluzivă și interculturalitate în grădiniță – Ghid practic pentru educatori
- Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO) (2015). Educația pentru diversitate și interculturalitate.

INTERKULTURÁLIS NEVELÉS

NÉV: BÓNI ORSOLYA ENIKŐ

**ÓVODA: APAFI MIHÁLY ÁLTALÁNOS ISKOLA, NAGYERNYE
NAGYERNYEI NAPKÖZIOTTHONOS ÓVODA**

Interkulturális nevelés az óvodában? Általában mikor ezt hallják, az emberiség nagy része nagyon meglepődik. Miért kell már óvodában ilyesmivel foglalkozni? Nagyon sokan azt hiszik, hogy az óvodában a gyerekek csak játszanak egész nap. Pedig ez nem így van! Igenis sokat tanulnak, játszva tanulnak, és ha lelményes az óvónéni, akkor ezt a gyerkőcök észre sem veszik, és csak úgy ragad rájuk a sok információ.

Így van ez az interkulturalitással is. Hiszen, mikor a gyerek 2 - 3 évesen óvodába kerül, egy teljesen új közösségben találja magát, ahol sokféle gyerek van. A mi óvodánkban is színes a felhozatal, hiszen a magyar anyanyelvű gyerekek mellett, járnak hozzánk roma gyerekek is, vannak jobb és szegényebb anyagi háttérrel rendelkező családok. De mindez nekünk nem gond, hiszen izgalmas lehetőségeket teremt a közös tanulásra. Az óvodánkban mindenki egyenlő és értékes.

Szerintem igenis fontos már az óvodában foglalkozni az interkulturalitással. Fontos a gyerekekkel megértetni, hogy ha bár különbözünk is egymástól, minden gyerek egyedi, csodaszép és fontos része az óvodának. A korai élmények megalapozzák a gyerekek későbbi attitűdjeit és nyitottságát a világra. A sokszínűség megismerése gazdagítja a gyerekek világát, fejleszti az empátiájukat és segít megelőzni az előítéleteket.

Hogyan lehet ezt az érdekes témát az óvodában megvalósítani? Hogyan lehet úgy megvalósítani, hogy a gyerekeknek teljesen természetes legyen? Ez nagyon egyszerű! Játékosan. Úgy irányítani az óvodai játékokat, tevékenységeket, hogy a gyerekeknek teljesen természetes legyen. Érdeses módon pályafutásom alatt nem is találkoztam még olyasmivel, hogy a gyerekeknek problémájuk lenne azzal, hogy valaki más, másképp öltözik, másképp beszél mint ők. Szerintem a gyerekek sokkal toleránsabbak, sokkal könnyebben elfogadják egymást, mind a felnőttek azt gondolnák.

Az óvodai tevékenységek alatt, sok olyan témát is boncolgatunk, ahol különböző népeket is megemlítünk. Ilyen például a sarkvidék, a melegégövi állatok, a gyermeknap

témaköre. Hiszen ezeknél a témáknál megemlítjük ugye az adott helyen élő embereket, gyerekeket is, megfigyeljük ruházatukat, táplálékukat, megpróbálunk azonosulni velük. Az óvodások nagyon szeretik az ilyen témákat, hiszen ilyenkor alkalom nyílik arra is, hogy megpróbálunk úgy öltözködni mint ők, megpróbáljuk elképzelni és eljátszani egy napjukat. És ez izgalma nagyon! Jó dolgok alakulnak mindig ki belőle.

Hogyan lehetne megvalósítani és érdekessé tenni ezt a témát óvodás gyerekek számára? Sok sok játékkal! Megosztok veletek pár ötletet, hogy én hogyan valósítanám meg ezt a témát!

- Különböző kultúrák megismerése meséken, dalokon, mondókákon keresztül: más kultúrákból származó meséket olvasunk, idegen nyelvű dalokat tanulunk, népi játékokat játszunk.

- A "másik" ünnepeinek megismerése: Hogyan ünnepeljük meg a különböző háttérű gyerekek ünnepeit? Milyen szokásokat ismerünk meg?

- Ételek és tárgyak a világból: Bemutatunk különböző kultúrákból származó ételeket, ruhákat, hangszereket vagy más tárgyakat, és beszélgethetünk róluk.

- Szerepjátékok: eljátszhatunk különböző foglalkozásokat, családi helyzeteket, amelyekben a sokszínűség megjelenik.

- Művészeti tevékenységek: Különböző technikákat és anyagokat használunk, amelyek más kultúrákra jellemzőek.

- Beszélgetések a hasonlóságokról és különbségekről: beszélgetünk arról, hogy miben vagyunk egyformák és miben különbözünk, hangsúlyozva, hogy mindkettő értékes.

Szerintem ha az óvónő lelkes ezzel a témakörrel kapcsolatban, akkor a gyerekekre is "ráragad" ez a lelkesedés, és teljesen természetes lesz nekik az interkulturakítás. Egy pár játékötlet is megfogalmazódott bennem, és ezeket is megosztanám veletek.

1. "Ki honnan jött?" - Bemutatkozó kör:

- Leírás: A gyerekek körben ülnek. Mindenki elmondja a nevét, és ha van kedve, azt is, hogy honnan jött a családja, vagy milyen nyelven beszélnek otthon. Ha sokféle háttér nincs a csoportban, akkor kitalált "honnanok" is lehetnek (pl. "Én a Kék Bolygóról jöttem!").
- Cél: A sokszínűség tudatosítása, a beszélgetés elindítása a különböző hátterekről.

2. "Kóstolj bele a világba!" - Érzékszervi játék:

- Leírás: Különböző kultúrákra jellemző illatok (pl. fűszerek), ízek (biztonságos, allergénmentes falatkák), hangok (zenék) vagy tapintású anyagok (különleges textíliák) bemutatása. A gyerekek megpróbálják kitalálni, mi az, és beszélgetnek róla.
- Cél: A különböző kultúrák érzékszervi megtapasztalása, a kíváncsiság felkeltése.

3. "Mesélj egy történetet!" - Kulturális mesék és bábjáték:

- Leírás: Különböző kultúrákból származó népmesék felolvasása vagy bábozása. A történetek megbeszélése, a szereplők érzéseinek megértése, a tanulságok levonása.
- Cél: A különböző kultúrák értékeinek, hagyományainak megismerése, az empátia fejlesztése.

4. "Építsünk együtt!" - Közös alkotás:

- Leírás: A gyerekek kis csoportokban dolgoznak egy közös projekten, például egy kép készítésén, egy torony építésén vagy egy "világfalu" létrehozásán. A lényeg az együttműködés és a különböző ötletek összehangolása.
- Cél: Az együttműködés fontosságának megtapasztalása, a különböző nézőpontok elfogadása.

5. "Zenéljünk együtt!" - Világzene és hangszerek:

- Leírás: Különböző kultúrák zenéinek hallgatása, egyszerű hangszerek (vagy azok utánzatai) kipróbálása. Közös éneklés vagy ritmusjátékok.
- Cél: A zene univerzális nyelvén keresztül a különböző kultúrák megismerése, a ritmusérzék fejlesztése.

6. "Hasonló és különböző" - Keresd a párokat!:

- Leírás: Képek készítése vagy gyűjtése gyerekekről, akik különböző külső jegyekkel rendelkeznek, vagy különböző tevékenységeket végeznek (pl. másképp köszönnek, más játékokat játszanak). A gyerekeknek párokat kell találniuk a hasonlóságok vagy éppen a különbségek alapján, és megbeszélni azokat.
- Cél: A hasonlóságok és különbségek tudatosítása, az elfogadó attitűd kialakítása.

Ezek a tevékenységek pozitív hatással vannak a gyerekekre, hiszen fejlődik az elfogadásuk és a tiszteletük a más kultúrájú emberek iránt, az empátia és a megértésük, a

kommunikációs készségük, a nyitottságuk és a kíváncsiságuk a világ iránt, és az együttműködésük.

Befejezésül annyit mondhatok, hogy az interkulturális nevelés hozzájárul egy elfogadóbb, toleránsabb és gazdagabb társadalom megteremtéséhez. Örömteli látni a gyerekek nyitottságát és érdeklődését a különböző kultúrák iránt.

Könyvészeti anyag nincs. Gemini adott pár ötletet!

KÜLONBÖZŐEK, DE EGYFORMÁK

**DEÁK ENIKŐ, ÓVODAPEDAGÓGUS
GYERMEKVILÁG NAPKÖZIJÓBAN, MAROSVÁSÁRHELY**

Napjaink társadalma egyre sokszínűbb és ez a sokféleség az óvodai csoportokban is megjelenik: különböző családi háttérből, kultúrából, képességekkel rendelkező gyerekek együtt nevelkednek. az óvodapedagógus feladata, hogy elősegítse a másság elfogadását és empatikus, nyitott szemléletű gyerekeket neveljen.

A másság sokféleképpen értelmezhető: lehet testi, értelmi, kulturális, szociális vagy vallási különbség. A különbözőség természetes része az emberi létnek, mégis gyakran előítéletek és kirekesztés tárgya. Az óvodáskorú gyermekek még nyitottak, érdeklődők- ebben az életszakaszban különösen fontos, hogy a másságot pozitív módon ismerjék meg. Az óvodában sokféle gyerek van, akik mind különbözőek. Van, aki barna bőrű, másoknak fehér vagy fekete a bőrük. Van, aki hosszú hajjal jár, másoknak rövid vagy göndör. Egyesek nagyon szeretik a rajzolást, mások inkább az építőjátékokat kedvelik. Van aki nagyon gyorsan szalad, mások inkább a nyugalmasabb játékokat szeretik. ezért mondhatjuk, hogy mindenik gyerek más és más, és ez így jó. Mindenkinek megvan a saját egyedi személyisége, érdeklődése és kedvenc játéka.

Azonban, noha különbözőek vagyunk, ugyanúgy fontosak vagyunk. Minden gyerek szeretve, törődésben és biztonságban kell, hogy érezze magát. A barátság, az egymás segítése és a közös játék az, ami összeköt minket. Együtt tanulunk, játszunk és fejlődünk. Még akkor is, ha mások vagyunk, ugyanúgy vágyunk a szeretetre, a jókedvre és a barátságra. Ezért nagyon fontos, hogy mindig tiszteljük egymást, elfogadjuk a különbözőségeinket és megértsük, hogy mindenki értékes.

A 3- 6 éves gyermekek folyamatosan ismerkednek önmagukkal és a társas normákkal. Az identitás, az önértékelés és az empátia képessége ebben az időszakban formálódik. A szociális tanulás alapja az utánzás, a modellkövetés, ezért a pedagógus viselkedése meghatározó. Minden gyereknek egyenlő esélyt kell kapnia a fejlődésre, függetlenül attól, hogy milyen adottságai, származása vagy családi háttere van. Az óvodai közösség kiemelkedő terepe lehet az elfogadás és együttműködés tanításának.

Az óvodában megtanuljuk, hogy a különbözőség nem probléma, hanem gazdagít minket. Amikor megismerjük egymás érdeklődéseit, szokásait, megtanuljuk, hogy mindenki más, de mindenki értékes. Ha van egy barátom, aki szereti a rajzolást, kérhetem tőle, hogy tanítson meg rajzolni. Vagy, ha valaki nagyon gyorsan szalad, tanulhatok tőle, hogyan lehetek jobb futó. A közös tevékenységek során megtanuljuk, hogy mindenki más, de mindenki ugyanúgy számít. Ez segít abban, hogy barátokra lelünk és örömmel jöjjünk óvodába minden nap.

A játékok és a közös tevékenységek során megtanuljuk, hogy a tolerancia, az elfogadás és a tisztelet nagyon fontosak. A játék során nem szabad elítélni senkit a külső vagy más okok miatt. Meg kell ismernünk egymást és barátságokat kell kötni. Ha valaki félénk vagy csendes, akkor kell éreztetni vele, meg is kell mutatni neki, hogy elfogadjuk és értékeljük őt. Hiszen mindenki másképp viselkedik, másképp reagál különböző helyzetekre és ez így jó. A barátság alapja a megértés, a segítség és a kedvesség.

Az óvodában megtanuljuk, hogy a sokszínűség gazdagít minket. A különbözőségeink tesznek minket egyedivé és különlegessé. A világ tele van sokféle nyelvvel, kultúrával, szokással és ez az, amiért olyan szép és értékes a világ. Amikor megismerjük egymás szokásait és kultúráját, gazdagabbá válunk és nyitottabbá leszünk mások iránt. Ezért fontos, hogy mindig tisztelettel bánjunk egymással és elfogadjuk, hogy minden gyerek más, de mindenki megérdemli a szeretetet és tiszteletet.

Különbözőek vagyunk, de ugyanúgy vágyunk arra, hogy szeressenek minket, hogy jó barátok legyünk és hogy boldog gyermekkorunk legyen. A sokféleségünk tesz minket különlegessé és értékesé. Az óvodában megtanuljuk, hogy a szeretet, a kedvesség és az elfogadás a legfontosabbak. Ezért mindig próbálunk meg nyitottak lenni egymás felé és megérteni, hogy mindenki értékes és különleges a maga módján.

A különbözőségek elfogadása nem ösztönös, hanem tanulható viselkedés, amelynek alapjait az óvodai nevelés során lehet a legerősebben megalapozni. Az óvodapedagógus modellként, irányítóként és támogatóként segítheti a gyerekeket abban, hogy a másságot ne félelmetes, hanem természetes dologként éljék meg. Bár különbözőek vagyunk, mindannyian egyformák vagyunk és mindannyiunknak ugyanolyan jogunk van a szeretetre, törődésre, barátságra és boldog gyermekkorra. A sokszínűségünk az, amiért olyan szép és értékes a világ és ez az, amit az óvodában megtanulhatunk a legjobban: hogy a különbözőség nem elválaszt, hanem összeköt minket.

A SAJÁTOS IGÉNYŰ GYERMEKEK ÉS A SZERETETNYELVEK

DOMAHIDI MELINDA - GRĂDINIȚA PN. CURTENI
GĂL ORSOLYA ZSUZSÁNA - GRĂDINIȚA PN. CHINARI

Gary Chapman, az 5 szeretetnyelv kiemelkedő kutatója szerint, már négy éves kortól felismerhető, mi a gyerekek fő szeretetnyelve, addig fontos, hogy mindegyiken „szóljunk” hozzájuk. Mindenki azon a szeretetnyelven beszél, ami az övé. Azt tapasztalták, hogy a gyerekek meg tudják tanulni egymás szeretetnyelvét. Gary Chapman felhívta a figyelmet egy fontos, egyszerű tényezőre: **A gyerekek attól tudnak csak tanulni, aki szereti őket, vagyis „beszél a szeretetnyelvükön”.**

Az öt szeretetnyelvet – **az elismerő szavak, a minőségi idő, az ajándékozás, a szívességek és a testi érintés nyelvét** – világszerte ismerik és használják.

Ha megismerjük a szeretetnyelveket, és felfedezzük, hogy melyik nyelv jelenti a legtöbbet a gyerek számára, a következő lépés az, hogy azon a nyelven kommunikáljunk vele. Ha egy gyerek-pedagógus kapcsolatban mindkét fél igyekszik kifejezni a szeretetét, de a saját szeretetnyelvükön teszik ezt, és nem azon a nyelven, amit a másik megért, akkor könnyen lehet, hogy nem ér célba az üzenet. Ha azonban valaki „nagy adagban” kapja a szeretetet az elsődleges és a másodlagos szeretetnyelvén, az érzelmi tankja megtelik.

Gary Chapman alaposan leírja és körbejárja a szeretetnyelvek témakörét. Rövid áttekintés az 5 szeretetnyelvről:

Elismerő szavak

Ez a nyelv azt jelenti, hogy az emberek akkor érzik magukat a leginkább szeretve és értékelve, ha verbális megerősítést kapnak. Ez lehet dicséret, bátorítás, kedves szavak, elismerés a tetteikért vagy egyszerűen csak egy "szeretlek".

Azoknak, akiknek ez a fő szeretetnyelvük, a hallott szavak sokkal többet jelentenek, mint a fizikai érintés, az ajándékok, a minőségi idő vagy a szívességek. A negatív vagy kritikus megjegyzések különösen fájdalmasak lehetnek számukra. Fontos, hogy tudatosan kifejezzük az elismerést és a szeretetet verbálisan. Ez lehet egy egyszerű "büszke vagyok rád", egy "nagyon jól csináltad", vagy akár egy részletesebb leírás arról, hogy miért értékeled őt vagy a tetteit. A lényeg, hogy a szavak őszinték és szívből jöjjenek.

Minőségi idő

Lényege, hogy az illető akkor érzi magát igazán szeretve és megbecsülve, ha oszthatatlan figyelmet kap a másiktól. Ez nem csupán a fizikai jelenlétet jelenti, hanem azt, hogy a másik fél teljesen rá figyel, aktívan hallgat, szemkontaktust tart, és nem vonja el semmi a figyelmét (például telefon, tévé).

Azoknak, akiknek ez a szeretetnyelvük, a közös, figyelemmel töltött idő sokkal többet jelent, mint a drága ajándékok vagy a szívességek. A lényeg a kapcsolat mélysége és a megosztott élmények. Ide tartozhatnak a mély beszélgetések, a közös hobbi üzése, a séták, vagy bármilyen olyan tevékenység, ahol a hangsúly a minőségi együttlétre helyeződik.

Ha valakinek a minőségi idő a szeretetnyelve, a figyelmetlenség, a megszakítások vagy a másik dologgal való foglalkozás a vele töltött idő alatt nagyon bántó lehet számára.

Ajándékozás

Az emberek az átadott és kapott ajándékokon keresztül érzik leginkább a szeretetet és a törődést. Ez nem feltétlenül drága vagy extravagáns dolgokat jelent, hanem sokkal inkább a gondolatot, az erőfeszítést és a figyelmességet, ami az ajándék mögött rejlik. Azok, akiknek ez a fő szeretetnyelvük, gyakran értékelik: a figyelmesen kiválasztott ajándékokat, a kézzel készített ajándékokat, a váratlan apróságokat, a jelenlétet, mint ajándékot.

A szívesség

A szívesség szeretetnyelv lényege, hogy a gyerek akkor érzi magát igazán szeretve és megbecsülve, ha a pedagógus vagy a hozzá közel álló személyek segítenek neki, a mindennapi teendőkben, apró vagy nagyobb szívességeket tesznek neki. Ez lehet egy olyan cselekedet, ami megkönnyíti a gyerek életét és azt üzeni: "Figyelek rád, törődöm veled, és szeretnék segíteni neked."

Azoknak, akiknek ez a fő szeretetnyelvük, a szavaknál sokkal többet jelentenek a tettek. Egy kedves mondat jól eshet, de egy elvégzett feladat vagy egy váratlan segítség sokkal mélyebb érzelmi hatást vált ki belőlük. A szívességek azt közvetítik számukra, hogy a másik fél időt és energiát fektetett abba, hogy megértse és kielégítse az ő szükségleteit.

A testi érintés

A gyerekek ezen a nyelven keresztül érzik leginkább a szeretetet és a törődést. Számukra a fizikai közelség, mint az ölelés, a kézfogás, a vállveregetés vagy a simogatás sokkal többet jelent, mint a szavak vagy ajándékok. Ezek az érintések biztonságot, intimitást és szeretetet közvetítenek feléjük. Ha valakinek ez a fő szeretetnyelve, akkor valószínűleg ő maga is gyakran fejezi ki a szeretetét fizikai érintéssel.

Az SNI gyerekek sokszor nehezebben kommunikálnak, így a szeretet kifejezésének formáihoz egyéni megközelítés szükséges. Például egy autizmus spektrumzavarral élő

gyermek számára a strukturált, kiszámítható minőségi idő vagy egy meghatározott érintési forma lehet a legmegnyugtatóbb. A figyelem, türelem és a gyermek kommunikációs sajátosságainak tiszteletben tartása kulcsfontosságú.

A szeretetnyelv felismerése és alkalmazása segíti az érzelmi biztonság kialakítását, támogatja az önértékelést és a fejlődést – így a nevelés, fejlesztés is hatékonyabbá válik. Minden gyermek megérdemli, hogy a számára érthető nyelven kapja meg a szeretetet.

Pedagógusi javaslat

Óvodapedagógusként tapasztaljuk, hogy ezen kívül más szeretetnyelven is kapcsolódhatunk a gyerekekhez.

A humor és játékosság

Sokan a nevetésen és a közös bolondozáson keresztül élik meg legjobban a szeretetet. Sok gyerek úgy érzi igazán szeretve magát, ha együtt nevet a szülőjével, vagy ha játékos, mókás formában kap figyelmet. A közös nevetés például erősíti a kötődést, oldja a feszültséget, és biztonságos légkört teremt, ahol a gyerek szabadon kifejezheti magát.

A főzés

Amikor valaki időt és energiát szán arra, hogy másoknak ételt készítsen, az sokkal többről szól, mint receptek követéséről vagy alapanyagok összeválogatásáról. Ez egy csendes üzenet: „Fontos vagy nekem. Azt szeretném, hogy jól érezd magad, hogy biztonságban legyél, és hogy örömet lelj a mindennapokban.”

A közös étel elkészítése a törődés legmeghittebb formája, amikor a szavak helyett a tetteken keresztül mondják el: „Szeretlek.”

A táplálkozás, ha tudatossággal és szeretetteljes szándékkal társul, a kapcsolatok mélyítésének eszközévé válik. Az, hogy figyelünk egymás ízlésére, vagy ismerjük a gyermek kedvenc ételeit, szintén azt mutatja: valóban ismerlek, és fontos vagy számomra.

Könyvészet

Gary Chapman és Jolene Philo (2021): Hogyan segít az 5 szeretetnyelv a sajátos nevelési igényű gyermekekkel élő családban – Harmat Kiadói Alapítvány, Budapest

Gary Chapman és Ross Campbell (2024): Az 5 szeretetnyelv – Gyerekekre hangolva – Harmat Kiadói Alapítvány, Budapest

<https://moderniskola.hu/2017/03/magyarorszagra-erkezett-gary-chapman-az-ot-szeretnyelv-megalkotoja/>

<https://www.irisro.org/pedagogia2021januar/22FeherAgota-MeszárosLaszlo.pdf>

ZSIRÁFSZÍVVEL AZ ÓVODÁBAN AZ ERŐSZAKMENTES KOMMUNIKÁCIÓ JEGYÉBEN

NAGY-SZÁSZ BRIGITTA
GRĂDINIȚA PROGRAM NORMAL CURTENI

Az óvoda a kisgyerekek szociális világának első jelentős és meghatározó színtere. Óvodába lépve találkoznak leghamarabb a gyerekek a sokszínűséggel, a mássággal, azzal, hogy ő más, mint én. Másként néz ki, másként viselkedik, más dolog fontos neki. A csoportba érkező gyerekek különböző családi háttérrel rendelkeznek, különböző a személyiségük, kultúrájuk, különböző tapasztalatokat gyűjtöttek a 3 év során és ebben a sokszínűségben kell egy csoportot kovácsolni, megkeresve a közös nevezőt, egymásra hangolódni és hasonló nyelvet beszélni. Mindemelett átadni azt az értéket, hogy egyenlők vagyunk.

Az óvodáskorú gyermek viselkedését érzelmek erőteljesen befolyásolják. William James az érzelmek és a viselkedés összefüggését a következőképpen írja le: nem azért futunk el egy medve láttán, mert megijedünk, hanem azért ijedünk meg, mert olyan változások mennek keresztül a testünkön melynek következtében elfuthatnánkunk támad (Mérő, 2010). Ebben a korban a gyerekek beszédkésztsége fejlődésben van, nehezen tudják kifejezni érzelmeiket, belső világukat, így érzelmeik legtöbbször tetteikben mutatkoznak meg.

Ezekből a gondolatokból kiindulva, a tavalyi évben egy hosszabb időszakot felölelő projektet indítottam, amely segítségével az erőszakmentes kommunikációba vezettem be a gyerekeket, Marshall Rosenberg által megismert sakál és zsiráfnyelv nyomán. Az erőszakmentes kommunikáció módszerének megalkotója dr. Marshall B. Rosenberg, aki Carl Rogers professzor tanítványaként dolgozta ki konfliktuskezelő módszerét.

Marshall Rosenberg az erőszakmentes kommunikációt két állat segítségével mutatta be. Ezek nem mások, mint a sakál és a zsiráf. Az óvodában nagy segítségünkre jöhet egy zsiráf és egy sakál bábu, amelynek segítségével elsajátíthatják a gyerekek is az erőszakmentes kommunikáció csínját-bínját.

Rust (2017) leírja, hogy e két állat (zsiráf, sakál) milyen tulajdonságokkal van felruházva. A sakál mindnyájunk által igen jól ismert minősítő, értékelő és megmagyarázó gondolkodás jellemző. Másokat befolyásoló beszédmód szakértője. A zsiráf pedig azt mutatja meg, hogyan terelgethetjük ismét helyes irányba a beszélgetést. A zsiráf figyelme és beszéde több mindent

magába foglal, mint a sakálé. Ezzel szemben a sakál bevonja a beszélgetésbe érzéseit és kívánságait is. A zsiráf modell azt mutatja meg, hogy hogyan tudunk a legerősebben kapcsolódni egymáshoz. A sakál mindig ordít, ugye a közmondás is ezt tartja: „Ordít, mint egy sakál”, ellentétben a zsiráfnak van a legnagyobb szíve, tetteit a szíve vezéreli, halkán, kedvesen kommunikál és lehajol a másik személyhez.

Marshall Rosenberg *Szavak ablakok vagy falak* című könyve rávilágít arra, hogy a szavaink vagy ablakokat nyitnak a megértéshez, vagy falakat építenek a távolságtartáshoz. Az EMK segít a gyerekeknek abban, hogy az esetleges különbözőségeiket ne konfliktusforrásokként éljék meg, hanem tanulás, gazdagodás forrásaként.

Az erőszakmentes kommunikáció 4 lépés által valósul meg, ezek a következők: megfigyelés, érzelmek, szükséglet és a kérés. A gyerekekkel (közép-nagy csoport) ezeken az állomásokon mentünk végig a két báb segítségével. Minden alkalommal bemutattam egy-egy szituációt, amiről a zsiráf és a sakál beszélt a saját stílusukban. Az EMK első megállójának feladata az, hogy különbséget tegyen a megfigyelés és ítékezés között. A gyerekeknek ezt úgy magyaráztam el, hogy úgy kell egy történetet elmondani/megfigyelni, mintha egy kis légy lennék a teremben, vagy egy videókamera a sarokban. Nem kell hozzá fűzni semmi mást, csak a tényleges látottakat kell figyelembe venni a véleményünk nélkül. A zsiráf hosszú nyaka segíti abban, hogy tisztán lássa a helyzetet, anélkül, hogy ítékezne. Megtanultuk, hogy csak a tényeket mondjuk el: "Látom, hogy elvetted a kék építőköcköt Pétertől."

A második állomás az érzelmek, amely az erőszakmentes kommunikáció második alapelve. Az érzelmek minden pillanatban jelen vannak az életünkben. Ahhoz, hogy fel tudjuk ismerni az EMK második lépését ismernünk kell az érzelmek összetevőit, az érzelmi kifejezések kommunikációját.

Az érzelmek megértésére és megmagyarázására jelentős erőfeszítéseket tesznek a pszichológiában és a társtudományokban egyaránt. Az érzelem megfogalmazására közel száz meghatározás született a szakirodalomban. Ez is mutatja annak a feladatnak a nehézségét, hogy az érzelem fogalmát meghatározzuk (Urbán, 2004).

Többféle érzelmetípus csoportosítást különíthetünk el. Tartalmuk szerint lehetnek: alapérzelmek (öröm, félelem, düh, bánat, meglepődés, undor) és magasabb rendű érzelmek (esztétikai, morális, szociális stb.). Ezekről bővebben beszéltünk, dráma játékokkal, történetekkel mélyedtünk bele az érzelmek világába. Az EMK-ban nagyon fontos, hogy felismerjük a saját, majd mások érzéseit ezt követően tudjuk felismerni sajátunk, illetve társunk szükségleteit, hangsúlyt fektetve az empátiára. A zsiráf nagy szívével tisztában van a saját és mások érzéseivel.

A harmadik megálló a szükségletek. Ha valaki teljesen jól érzi magát, akkor minden szükséglete ki van elégülve. De abban az esetben, ha valaki éhes, fázik, szomorú stb., bizonyos szükségletei nem teljesültek. Ezeknek a begyakorlására a „varázsszavak” voltak segítségünkre Rambala (2013) a szükségletek kimondásának néhány módját foglalja össze: a szükségem van helyett, mondhatjuk, hogy szeretném, vágyom rá, örömmel venném, álmodom, értékelem. Ahelyett, hogy azt kérdem, „szükséged lenne?”, az alábbi kifejezéseket használhatom: „Nagyon fontos számodra?”, „Lelkes vagy ezzel kapcsolatban? A zsiráf megérti, hogy minden érzésünk mögött egy kielégített vagy kielégítetlen szükséglet áll.

Az utolsó megálló a kérések megfogalmazása. Nagyon fontos, amikor megfogalmazok egy kérést, ne azt mondjam, amit nem szeretnék, hanem azt, amit igen. A kérés nem szabad követelőzőnek lennie, legyen pontos, konkrét. A zsiráf segítségével bemutattam, hogy ő milyen kedvesen kér. Például: „Kérlek, add vissza a piros építőkockát Pálnak”

A projekt következő, izgalmas szakaszában a gyerekek aktív szerepet kaptak az erőszakmentes kommunikáció elmélyítésében. Minden hétvégén egy-egy kisgyermek vihette haza a sakál bábót, azzal a feladattal, hogy megtanítsa neki valami "zsiráfosat", gyakorolja vele a „varázsszavakat”. Hétfő reggel pedig arról számoltak be a gyerekek, hogy hogyan és mit tanítottak a sakálnak. Minden beszámoló tanulság volt a hallgató gyerekek számára is, hiszem a varázsszavak leleményes tanítása mellett szó volt arról is, hogy hogyan viselkedünk vendégségben, mit csinálunk akkor, ha a testvérem azzal akar játszani, ami éppen az én kezemben van, és még sorolhatnám.

A gyerekek az elméleti felét nagyon ügyesen elsajátították, a gyakorlatba ültetés, sokszor nehézséget okozott, de jelentős változásokat láttam több gyerek részéről is. Az empátia sokat segített abban, hogy egymás különbözőségeit elfogadjuk, és a sajátos nevelési igényű gyermekeket (ilyen is volt a csoportban) megértsük. Mindez azt igazolja, hogy a zsiráf szívének üzenete nem csupán egy módszer, hanem egy olyan szemléletmód, amely képes egy összetartó és megértő közösség magjait elvetni az óvodában és megtanítani, hogy a különbözőségeink ellenére egyenlőek vagyunk.

Bibliográfia:

- Marshall B. Rosenberg (2001). *A szavak ablakok vagy falak*. Agykontroll Kft. Budapest.
- Mérő László (2010). *Az érzelmek logikája*. Terricum Kiadó, Budapest.
- Rambala Éva (2013). *Az erőszakmentes kommunikáció alapjai*. Kulcslyuk Kiadó, Budapest.

Serena Rust (2017). *Erőszakmentes kommunikáció. Amikor a zsiráf a sakállal táncol.* Bioenergetic Kiadó, Budapest.

Urbán Robert (2004). Érzelmek. In. N. Kollár Katalin, Szabó Éva (szerk.). *Pszichológia pedagógusoknak.* Osiris Kiadó, Budapest.

INTERKULTURÁLIS NEVELÉS – ahogy én látom

NYULAS ERZSÉBET

NAGYERNYEI NAPKÖZIOTTHONOS ÓVODA

Amikor először megkaptam az értesítést és elolvastam a témát, pontosan tudtam, hogy miről is van szó. Hiszen olyan országban élünk, ahol több nemzet él együtt már jóideje: magyarok, románok, romák, szászok és még ki tudja hányféle, amiről nem is tudunk. Egyszóval multikulturális társadalomban élünk és ezt már rég tudomásul vettük, teljesen természetes, hiszen így élünk békésen egymás mellett. De nem elég, ha mi tudjuk ezt, meg kell tanítanunk a gyerekeinknek is! A kérdés csak az, hogy hogyan? Kutakodni kezdtem, lássuk, mit mondanak „tudományosan” az interkulturális nevelésről:

Először a Wikipédia weboldalán kerestem és ott, legnagyobb meglepetésemre, nem létezik ilyen bejegyzés, de felajánlották, hogy írjak egyet. (Köszönöm, nem, ezt meghagyom nálam okosabb embereknek!)

Aztán „fellapoztam” (természetesen online) az [idegen szavak szótárát](#) és itt ezt találtam:

„Az **interkulturális nevelés** egy pedagógiai megközelítés és szemléletmód, amelynek célja a különböző kulturális háttérű emberek közötti megértés, elfogadás és tisztelet elősegítése. A multikulturális társadalmakban különösen fontos, hogy az egyének képesek legyenek harmonikusan együtt élni, egymástól tanulni és gazdagodni a kulturális sokféleség révén.”

Ezután megkérdeztem a [Mestersége intelligenciát](#) is (mert most ez a divat) és ezt a választ kaptam:

„Az interkulturális nevelés fő céljai:

- A kulturális identitás fejlesztése és megerősítése
- A kulturális sokféleség megértése és elfogadása
- Az interkulturális kommunikáció és interakciók fejlesztése
- Az empátia és a tolerancia növelése.....”

...ésatöbbi, ésatöbbi, ésatöbbi. Még volt egy oldalnyi tudományos, de nagyon rideg szöveg, amit már nem másoltam be.

A pedagógia könyvekben már meg sem mertem keresni, mert azt hiszem akkor meghaladnám a három oldal terjedelmet. Inkább arról mesélnék, hogy nekem, mint óvónőnek, mit jelent az interkulturális nevelés a mindennapokban. Jómagam is már több, mint 20 éve dolgozom olyan közösségben, ahol roma családok élnek. Roma családok gyerekeit tanítom már évek óta és gyakran szembesülnöm kellett azzal, hogy ők teljesen más szemszögből nézik az életet, a világot, egymást, minket. Más a kultúrájuk, mások a szokásaik. És ők is pontosan tudják, hogy mi mások vagyunk hozzájuk képest. Mi nem akarunk úgy élni, mint ők, ők pedig nem akarnak úgy élni, mint mi. Nem is kell! És ez így van jól! Az első lépés az interkulturális nevelés felé az, hogy elfogadom azt a tényt, hogy más kultúra is jó és szép, még akkor is, ha nem olyan, mint az enyém! Talán ez a legnehezebb lépés! Sokan élünk ellenzőkkel és úgy gondoljuk, hogy csak az a jó, ahogy mi élünk. Minden más csak helytelen és rossz lehet! Amíg nem vesszük le az ellenzőket, addig fogalmunk sincs arról, hogy mi az az interkulturális nevelés. A második lépés, hogy ne akarjam ráerőltetni másra a saját kultúrámat! Tartsam tiszteletben azt, ahogy más látja a világot! Egy érdekes esetet mesélnék el: egyik évben Farsangi bált tartottunk, mindenki megjelent a maga kis hercegnős, pókemberes jelmezében. Az egyik roma kislány teljesen átlagos ruhában jelent meg, néhány ékszer volt rajta és szoknya (nem roma népviselet!). Megkérdeztem tőle, hogy te minek öltöztél, amikor teljesen természetesen így felelt: „Naccságának!” És igaza volt, ha mi öltözhetünk romának egy jelmezbálon, akkor ő miért nem bújhat a mi bőrünkbe? Vagy hányszor hallottam, azt a mondatot, hogy „Úgysem fogom engedni iskolába a lányomat, mert ellopják!” – és sajnos tudom, hogy a félelem nem alaptalan! Bár első alkalommal én is arra gondoltam, hogy „ugyan már, a XX.-ik században??” (Ez még abban a században volt 😊). De szép lassan rá kellett jönnöm, hogy sajnos igazat beszélnek. Ahhoz, hogy megértssem ezeket a szülőket, ahelyett, hogy nagyképpően elítélném, kénytelen voltam megérteni, hogy nem a mi szemünkkel látják a világot. Az évek során rengeteg leckét kaptam arról, hogy milyen szokásaik vannak. Hogy, sajnos, még mindig azt tartják, hogy a lány ne tanuljon! Elég, ha tud írni - olvasni. De a fiú? Az igen! Az a kisherceg. Annak kijár minden! Nekünk ez felháborító, de nekik ez a mindennapi élet! És azt már nem is akarom mesélni, hogy néhány évvel ezelőtt télen is papucsban járt több anyuka is, mert az a szép! (Szerencsére ez már kezd megváltozni!). És itt jegyezném meg csendben, halkán, hogy amikor integrálni akarjuk őket, akkor sokszor (helytelenül) azt várjuk el, hogy feladják a saját kultúrájukat, nézeteiket, szokásaikat. Ha ezt megteszik, akkor gyakorlatilag gyökerek nélkül maradnak. És pontosan tudjuk: gyökerek nélkül szárnyaik sem lesznek!

És akkor nagyon elgondolkodom: mi is az az interkulturális nevelés? Olyan nevelési forma, amit magamon kell kezdenem! Hogy akarok én interkulturális nevelést gyakorolni, ha csak a saját kultúrámat ismerem? Hogyan akarom a gyerekeket elfogadásra, toleranciára nevelni, ha én magam nem mutatok jó példát? Ha nem tudom elfogadni, hogy más kultúra is létezik az enyémen kívül, akkor nem fogom látni, hogy amiért más, attól még nem rossz! Csak más! Ezt egyszer nekem kell megtanulni, elfogadni, gyakorolni, megérteni. És itt kezdődhet az óvodában az interkulturális nevelés. Nagyon érdekes, hogy ha ezeket megtanultam, akkor ösztönösen interkulturális nevelést végzek az óvodában, szinte tudattalanul – a viselkedésemmel, a mondataimmal, a reakcióimmal, a megjegyzéseimmal. Szerintem – és ez az én véleményem – ha tudatosan kell interkulturális nevelést végeznem, az már rég rossz! Akkor az nincs bennem, nem belülről jön, nem őszinte! Amit én, mint pedagógus nem tudok, azt megtanítani sem fogom! Egyszer magamat nevelem!

Köszönöm a figyelmet!

Felhasznált irodalom:

- Idegen szavak szótára (<https://idegen-szavak-szotara.hu/interkult%C3%BAr%C3%A1lis-jelent%C3%A9se>)
- Mesterséges intelligencia(https://gemini.google.com/app?utm_source=app_launcher&utm_medium=owned&utm_campaign=base_all)

INTERKULTURÁLIS NEVELÉS AZ ÓVODÁBAN

SÁROSI TIMEA-6-OS SZÁMÚ NAPKÖZI-ARLECCHINO TAGÓVODA

A globalizáció és a társadalmi mobilitás hatására olyan új társadalmi jelenségek ütötték fel fejüket, mint a be- és elvándorlás, különböző kultúrájú emberek együttélése, így az óvodai nevelésben is egyre nagyobb szerepet kap az interkulturális nevelés.

Az interkulturális nevelés fejleszti a gyermekek kulturális identitását, és egyidejűleg erősíti az egymás iránti tiszteletet, a toleranciát az ismeretlennel, a szokatlannal szemben. Fokozza az érdeklődést és a kíváncsiságot, a gyermekek kommunikáció iránti igényét, a közös kapcsolatokat minden nemzeti, kulturális és nyelvi határon túlnyúlóan. Az interkulturális nevelés társadalmunk hétköznapijaiból, életéből indul ki és az idegen gyermekkel szembeni kapcsolat áll az előtérben. Az a fontos, hogy hogyan látja az egyik gyermek a másik gyermeket, azt, hogy mi az, ami megkülönbözteti tőle, és mi az, ami összeköti vele. Az interkulturális nevelés egyfajta tartás, viszonyulás, viselkedés.

Az interkulturális nevelés célja, hogy a gyermekek természetes módon találkozzanak a kulturális sokszínűséggel, és megtanulják tisztelni a különbözőségeket. Ha már kisgyermekkorban kialakul az elfogadás, az hozzájárulhat egy nyitottabb, toleránsabb felnőtt társadalomhoz.

Az interkulturális megközelítés nemcsak az elfogadásról szól, hanem önmagában is pozitív. A felmerülő nehézségeket, az első ránézésre problémának tűnő részleteket is értékékként kezeli. A kétnyelvű gyermekekkel való foglalkozás során, a nyelvi nevelésben nem csak azt a pedagógiai nehézséget kell látni, hogy nehezebb egyidejűleg két nyelvet tanulnia, hanem érdemes a pozitívummal kezdeni: egy kétnyelvű / idegen kultúrájú gyermek elsősorban többletet, pluszt hordoz, amit nem leépíteni, hanem megtartani kell, és erre a különleges 'dupla' vázra építeni a teljes nevelést. Egy másik kultúrából érkező gyermek tehát nemcsak nehézségeket, kontrasztokat, hanem értéktöbbletet is hordoz, és ez végső soron a többségi közösség számára jelent profitot.

A külföldi /migráns vagy más nemzetiségű gyermekek alkalmazkodása az új környezethez akkor lehet eredményes, ha fogadásuk körülményei kedvezőek, befogadásuk szeretetteljes, környezetük érzelmileg biztonságos, elfogadó, segítő. A gyermekeket heterogén összetételű csoportokban integráltan neveljük. A közös együttlétek, élmények segítik a megismerési folyamatokat (társak, pedagógusok, család, nyelv, kultúra, másság) és a beilleszkedést.

Az interkulturális nevelés kiemelt szerepet játszik az óvodai nevelésben, mivel hozzájárul a gyermekek empátiájának, toleranciájának és nyitottságának kialakításához. Az óvodai foglalkozások során a különböző kultúrák megismertetése és elfogadtatása játékos formában és élményszerű módszerekkel valósulhat meg. Az alábbi módszerek segíthetik az interkulturális szemlélet kialakulását:

1. Mesék és történetek A különböző kultúrákból származó mesék és történetek bemutatása hozzájárul a gyermekek világképének formálásához. A népmesék segítenek megérteni az adott kultúra értékeit és hagyományait. Nagyon sok mese hordoz egyetemes mondanivalót a világ keletkezéséről, a hiedelmekről, a sokszínűségről. Ilyen azonosságokat hordozó mesék például: „A só”, „A kőleves”, „A csillagszemű juhász”, „Szóló szőlő...”, „Három kívánság”, „Tündérszép Ilona és Árgyélus”, „Fehérlófia”, „Zöld Péter”, „Trillevip”

A „Répamese” – talán a legjobb didaktikus mese az egymást segítő szándékról, a „Három pillangó” gyönyörű példája a másság – különbözőség- elfogadás tematikájának.

2. Zene és tánc A zene és a mozgás univerzális nyelv, amely segít hidat építeni a különböző kultúrák között. A különböző népek zenéinek és táncainak megismerése fejleszti a ritmusérzéklet, az együttműködési készséget, és játékos módon mutatja be a kulturális sokszínűséget.

3. Multikulturális játékok és ünnepek Az óvodai foglalkozások során lehetőség nyílik arra, hogy a különböző nemzetiségek és etnikai csoportok ünnepeit is megismerjék a gyermekek. A közös ünneplés során a gyermekek természetesen és élményszerűen ismerkednek meg más kultúrák szokásaival.

4. Kézműves foglalkozások A kézműves tevékenységek során a gyermekek különböző kultúrák művészetével és hagyományos technikáival ismerkedhetnek meg.

5. Nyelvi fejlesztés és kétnyelvűség támogatása A többnyelvű környezetben nevelkedő gyermekek számára kiemelten fontos a nyelvi készségek fejlesztése. Az óvodai környezet támogathatja az anyanyelv megőrzését, miközben segíti az ország nyelvének elsajátítását is. Az egyszerű nyelvi játékok, dalok és versek hozzájárulnak a nyelvi fejlődéshez, és elősegítik a többnyelvűség természetes kialakulását.

6. Szerepjátékok

A babák és a babaszoba minden óvodában megtalálható, hiszen a babákon és a szerepjátékokon keresztül fedezi fel a gyermek saját identitását. Napjaink óvodáiban még nem jelenik meg más bőr-, hajszínű baba, ám nagy áruházban már beszerezhetők, mint a multikulturalitás elengedhetetlen kellékei.

A szerepjátékot játszó migráns gyermek számára megnyugtató, ha olyan tárgyak megtalálhatók körülötte az óvodában is, amelyek a saját kultúrájára emlékeztetik.

Ha például a babaszobában különböző országok, régiók hagyományos berendezési tárgyai is megjelennek – ezeket lehet akár időközönként variálni, cserélni, egy adott időszakban a magyar népi kultúrát, egy másikban román, rroma színeket, eszközöket. Sőt sok tárgyat közösen is meg lehet alkotni a gyermekekkel (pl. élelmiszerek, különleges ékszerek gyurmából, papírmáséból).

Ha van a csoportban migráns vagy roma gyermek, ő is hozhat mutatóba a saját családi hagyományaiból eszközöket, textíliákat, adott esetben a szülőket is bevonhatjuk, egy-egy családi nap alkalmával mutassák be ezeket.

7. Földgömb és térkép

A földgömb szintén alapfelszerelés, s nagy térképpel kiegészítve, mint a nagyvilág megismerésének kellékei ezek is elengedhetetlenek a multikulturális nevelésben. Ha van külföldi gyermek a csoportban, fontos megismertetni vele és a többiekkel is származásának helyét, mellette Romániát is említve. Itt ügyelni kell arra, hogy valóságos méretarányokat használjunk, s külön jó játéklehetőség összehasonlítani az országok méreteit, arányait.

Összegzés

Az interkulturális nevelés kiemelt szerepet játszik az óvodai nevelésben, mivel hozzájárul a gyermekek empátiájának, toleranciájának és nyitottságának kialakításához. Az óvodai foglalkozások során játékos és élményszerű módszerekkel lehet a különböző kultúrákat bemutatni, ami hosszú távon segíti az előítéletek csökkentését.

A pedagógusok szerepe kulcsfontosságú ebben a folyamatban, hiszen ők biztosítják azt a támogató környezetet, ahol minden gyermek egyenlő eséllyel fejlődhet, függetlenül kulturális háttérétől. Az interkulturális nevelés nemcsak a gyermekek, hanem az egész társadalom szempontjából is nélkülözhetetlen, hiszen elősegíti a békés együttélést és a kölcsönös tiszteletet.

Forrás:

1. Óvónők kincsesládája

<https://ovonok.hu/2015/06/az-interkulturális-nevelés-az-óvodában/>

2. Torgyik Judit – Karlovitz János Tibor: Multikulturális nevelés, Budapest 2006

NYITOTT SZÍVVEL A VILÁG FELÉ

Interkulturális nevelés az óvodában

SZALAI ERIKA, ÓVODAPEDAGÓGUS

GYERMEKVILÁG NAPKÖZIOTTHON, MAROSVÁSÁRHELY

A mai világban a kulturális sokszínűség mindennapossá vált. Egyre több közösségben találkozunk különböző nemzetiségű, vallású és szokású emberekkel. Éppen ezért az elfogadás, a tolerancia és a nyitottság kialakítása már kisgyermekkorban kiemelt fontosságú. Az óvoda, mint első intézményes közösségi színtér, meghatározó szerepet tölt be abban, hogy a gyermekek pozitív attitűddel forduljanak más kultúrák felé. Az interkulturális nevelés célja, hogy a gyerekek értéként tekintsenek a sokféleségre, és képesek legyenek nyitott szívvel befogadni a világ sokszínűségét.

Az interkulturális nevelés nem csupán más kultúrák megismerését jelenti, hanem a másság iránti tisztelet, az együttélés képességének és a nyitott, befogadó gondolkodásmód kialakítását is. Célja, hogy a gyermekek:

- felismerjék saját identitásukat,
- megismerjék mások kultúráját,
- empátikusan, előítéletektől mentesen viszonyuljanak másokhoz,
- képesek legyenek együttműködni a különbözőségek ellenére is.

Az óvodáskorban a gyermekek nyitottak és kíváncsiak a világra, ezért ebben az életszakaszban különösen könnyen formálható a mások iránti elfogadás és megértés képessége.

Az óvodáskorú gyermekek jellemzői az interkulturális nevelés szempontjából

Az óvodás gyermekek:

- szívesen tanulnak játékosan, tapasztalati úton,
- fogékonyak az új ismeretekre,
- utánnézéssel sajátítanak el viselkedési mintákat,
- érzelmileg erősen kötődnek környezetükhöz,
- fontos számukra a közösséghez tartozás érzése.

Éppen ezért a pedagógusok felelőssége, hogy pozitív példákon keresztül mutassák meg a sokféleség értékét, és ezzel segítsék a gyermekek társadalmi érzékenységének fejlődését.

Az interkulturális nevelés gyakorlati megvalósítása az óvodában

Az óvodai környezetnek tükröznie kell a kulturális sokszínűséget, mind a tárgyi környezetben, mind a mindennapi tevékenységek során.

Lehetséges módszerek:

- **Mesék, mondókák, dalok más népek kultúrájából:** A különböző népek történetei és zenéi közelebb hozzák a gyermekekhez más kultúrák értékeit.

- **Közös ünneplés:** A világ különböző ünnepeinek megismerése (pl. kínai újév, karneválok, Ramadan) hozzájárul a nyitottság kialakításához.

- **Játékok és kézműves tevékenységek:** Más kultúrákra jellemző motívumok, formák megalkotása kreatív módon

ismerteti meg a gyermekeket a mássággal.

- **Multikulturális sarkok kialakítása:** Tárgyak, képek, ruhák, hangszerek bemutatása különböző országokból.
- **Családok bevonása:** A szülők kulturális bemutatkozása (ételkóstolók, mesemondás) erősíti a közösség összetartozását és gazdagítja az óvodai életet.

Az interkulturális nevelés kihívásai és megoldási lehetőségei

Az interkulturális nevelés során előfordulhatnak nehézségek, mint például:

- előítéletek a gyermekek vagy a szülők részéről,
- nyelvi akadályok,
- eltérő nevelési szokások.

Megoldási lehetőségek:

- Tudatos érzékenyítés játékokon, meséken keresztül,
- Folyamatos párbeszéd a szülőkkel,
- Támogató, befogadó közösségi szellem kialakítása az óvodai csoportban.

Fontos, hogy a pedagógusok saját példájukkal is mintát adjanak a nyitott, elfogadó viselkedésre.

Az interkulturális nevelés nem különálló tevékenység, hanem az óvodai élet szerves része kell, hogy legyen. „Nyitott szívvel a világ felé” haladva a gyermekek olyan alapértékeket sajátítanak el,

amelyekre egész életük során építhetnek: tiszteletet, elfogadást és az együttműködés képességét. Az óvodapedagógusok felelőssége és lehetősége, hogy megalapozzák azt a szemléletet, amely a jövő társadalmát sokkal békésebbé és összetartóbbá teheti.

KÖNYVÉSZET:

- Darvas Éva (2007): *Interkulturális nevelés az óvodában és az iskolában*. OKKER Kiadó, Budapest.
- Forray R. Katalin – Híves Tamás (2004): *Interkulturális pedagógia*. Új Mandátum Kiadó, Budapest.
- Banks, James A. (2006): *Cultural Diversity and Education: Foundations, Curriculum, and Teaching*. Pearson, Boston.
- Halász Gábor – Lannert Judit (szerk.) (2006): *Jelentés a magyar közoktatásról 2006*. Országos Közoktatási Intézet, Budapest. (különösen az interkulturális nevelésről szóló részek)

CUPRINS

1.Diferiți dar egali	4
Gros Ramona Maria Inspector Pentru Educație Timpurie, I.S.J. Mureș Matei Raluca director, profesor pentru educație timpurie, Grădinița Cu Program Prelungit Nr. 6, Târgu Mureș	
2. Copii diferiți și fericiți	6
Cocoș Clementina și Szölösi Viorela, Grădinița Școlii Gimnaziale „Friedrich Schiller” Târgu Mureș	
3.Educație interculturală	8
Feier Raluca Grădinița Cu Program Normal Grebeniș Vlaic Georgeta - Grădinița Cu Program Prelungit ”Lumea Copiilor” Tg. Mureș	
4.Mozaicul viitorului: multiculturalitate, interculturalitate, educație și colaborare în grădiniță	11
Fechete Georgiana, Oltean Viorica, Grădinița cu Program Prelungit Nr. 6 - Târgu Mureș, Structura Grădinița cu program prelungit”Lumea copiilor”	
5.Interculturalitate – Cercetări și perspective românești	16
Hegheș Emilia, Oltean Roxana Florina, Grădinița cu program prelungit Nr. 6 - Târgu Mureș, Structura Grădinița cu Program Prelungit”Lumea copiilor”	
6.Proiect, educație interculturală- „Întâlnirea preșcolarilor cu o altă cultură”	18
Mărgineanu Roxana Maria, Grădinița cu Program Prelungit „Căsuța din povești”, Târgu Mureș	
7.Diferiți, dar în același timp egali	21
Oltean Marina Simina, Grădinița cu Program Prelungit Nr.4 Târnăveni	
8.Jocul în dezvoltarea cooperării între copii	23
Pop Camelia Loredana, Grădinița cu Program Prelungit ”Rândunica” Târgu Mureș	
9.Educație interculturală Diferiți dar egali	26
Radu Simina, Șandor Magdalena, Grădinița cu Program Prelungit Nr. 6 - Târgu Mureș, Structura Grădinița cu Program Prelungit ”Lumea copiilor”	
10.Folclorul în grădinițele mureșene	31
Sava Alina Maria Nastasia, Grădinița cu Program Prelungit Nr. 6 - Târgu Mureș, Structura Grădinița cu Program Prelungit”Lumea copiilor”	
11.Promovarea educației interculturale în învățământul preșcolar	39
Sipos Iona, Grădinița Cu Program Normal Numărul 3, Crăciunești	

12. Diversitate culturală în mediul preșcolar.....	42
Zahan Simona, Grădinița cu Program Prelungit „ Rândunica ” Târgu Mureș	
13. „Copilăria în culori: Promovarea interculturalității în educația timpurie” ...	45
Vanc Voichița, Grădinița cu Program Prelungit „Căsuța din povești” Târgu. Mureș	
14. Interkulturalis Nevelés.....	47
Bóni Orsolya Enikő, Óvoda: Apafi Mihály általános iskola, Nagyernye Nagyernyei napköziotthonos óvoda	
15. Különbözőek, de egyformák.....	51
Deák Enikő, óvodapedagógus, Gyermekvilág Napköziotthon, Marosvásárhely	
16. A Sajátos Igényű Gyermek és A Szeretett Nyelvek.....	53
Domahidi Melinda, Grădinița Program Normal Curteni	
Gál Orsolya Zsuzsánna - Grădinița Program Normal Chinari	
17. Zsiráfszívvel az óvodában az erőszakmentes kommunikáció jegyében.....	56
Nagy-Szász Brigitta, Grădinița Program Normal Curteni	
18. Interkulturalis Nevelés – Ahogy Én Látom.....	60
Nyulas Erzsébet - Nagyernyei Napköziotthonos Óvoda	
19. Interkulturalis nevelés az óvodában.....	63
Sárosi Tímea-6-os Számú Napközi-Arlecchino Tagóvoda	
20. Interkulturalis nevelés az óvodában.....	66
Szalai Erika, óvodapedagógus Gyermekvilág Napköziotthon, Marosvásárhely	